

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ZMAPOVÁNÍ MATEŘSKÝCH ŠKOL PRO DĚTI SE
SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI
V OLOMOUCKÉM KRAJI VČETNĚ JEJICH PORADENSKÝCH
SLUŽEB

Bc. Lenka Němečková

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

V Olomouci

Bc. Lenka Němečková

Poděkování

Děkuji mé rodině a mému manželovi za podporu a pomoc při studiu na vysoké škole. Velké poděkování patří Mgr. Bc. Veronice Růžičkové, Ph.D. za cenné rady, podporu a odborné vedení mé práce.

Anotace

Jméno a příjmení	Bc. Lenka Němečková
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. Bc. Veronika Růžičková, Ph.D.
Rok obhajoby	2024

Název práce:	Zmapování mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami v Olomouckém kraji včetně jejich poradenských služeb
Název práce v angličtině:	Mapping of kindergartens for children with special educational needs in the Olomouc Region including their counseling services
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich vzděláváním v mateřských školách. Teoretická část práce se věnuje dětem se SVP a podpůrným opatřením. Některá podpůrná opatření, která jsou využitelná v MŠ, jsou detailněji popsána. Dále v ní najdeme zmínku o historii přístupu k dětem se SVP a současný přístup, tedy inkluzi. Další kapitola se věnuje možnostem vzdělávání v MŠ a zmiňuje také Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Poslední kapitola teoretické části se jmenuje Poradenství v systému školství a jak už název napovídá, zabývá se školním poradenským pracovištěm a školským poradenským zařízením. Praktická část je zaměřena na mateřské školy pro děti se SVP v Olomouckém kraji. K práci byla použita dotazníková metoda a cílem práce je MŠ zmapovat. Jednotlivé odpovědi z dotazníkového šetření jsou zpracované do grafů. Na závěr se praktická část věnuje hypotézám.
Klíčová slova:	mateřská škola, speciální vzdělávací potřeby, poradenství, postižení, předškolní vzdělávání, podpůrná opatření, školské poradenské zařízení, školní poradenské pracoviště

Anotace v angličtině:	<p>The thesis deals with children with special educational needs and their education in kindergartens. The theoretical part of the thesis is devoted to children with SEN and support measures. Some support measures that can be used in kindergartens are described in more detail. Furthermore, there is a mention of the history of the approach to children with SEN and the current approach, i.e. inclusion. The next chapter deals with the possibilities of education in Kindergarten and also mentions the Framework Educational Program for Preschool Education. The last chapter of the theoretical part is called Counseling in the education system and, as the name suggests, deals with the school counseling workplace and school counseling facilities. The practical part of the thesis is focused on kindergartens for children with SEN in the Olomouc Region. The questionnaire method was used for the thesis, and the goal of the work is to map kindergartens. Individual answers are processed and the conclusion is devoted to hypotheses.</p>
Klíčová slova v angličtině:	<p>kindergarden, special educational needs, counseling, disability, preschool education, support measures, school counseling facility, school counseling office</p>
Přílohy vázané v práci	Příloha č. 1 Dotazník pro mateřské školy
Přílohy k práci:	
Rozsah práce:	73 stran
Jazyk práce:	Český

Obsah

Úvod	8
1 Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami	10
1.1 Podpůrná opatření	12
1.1.1 Plán pedagogické podpory	15
1.1.2 Individuální vzdělávací plán	16
1.1.3 Předměty speciálně pedagogické péče	17
1.1.4 Asistent pedagoga	18
2 Přístupy k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami	20
2.1 Historie přístupu k dětem se SVP	20
2.2 Současnost	21
3 Vzdělávání dětí předškolního věku se SVP	26
3.1 Možnosti vzdělávání	26
3.1.1 Dítě se SVP v běžné třídě	27
3.1.2 Dítě se SVP ve speciální mateřské škole	28
3.1.3 Terapie ve speciální pedagogice	29
3.2 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	30
3.2.1 Vzdělávání dětí se SVP v RVP PV	30
4 Poradenství v systému školství	33
4.1 Školní poradenské pracoviště	33
4.1.1 Pracovníci školního poradenského pracoviště	34
4.2 Školní poradenské zařízení	35
4.2.1 Pedagogicko-psychologická poradna	36
4.2.2 Speciálně pedagogické centrum	37
5 Cíl práce a hypotézy	41
6 Metoda výzkumu	42
6.1 Charakteristika výzkumného vzorku	42
6.2 Sběr dat	43
7 Interpretace dat	44
8 Výsledek práce	58
9 Diskuze	59

Závěr.....	62
Seznam použité literatury	64
Seznam zkratek	68
Seznam obrázků	69
Seznam grafů.....	70
Seznam příloh.....	71

Úvod

Předškolní vzdělávání, tedy i Mateřská škola (MŠ), je v životě dítěte velmi důležitá. Často je to první místo, kde dítě navazuje vztahy mimo rodinu. Seznamuje se se svými vrstevníky a hledá si mezi nimi kamarády, přijímá nová pravidla, učí se respektovat jinou osobu, než jsou rodiče a učí se aspoň na těch pár hodin odpoutat od matky. Poznává svět zase z jiné stránky než doma. Toto místo je důležité pro všechny děti, jak pro ty intaktní, tak pro ty s postižením, i když ti to mají v mnoha ohledech těžší. Ať už jdou do běžné MŠ nebo do MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP).

V teoretické části práce jsou definovány speciální vzdělávací potřeby a podpůrná opatření (PO), která mají za cíl podpořit dítě při vzdělávání. Některá podpůrná opatření, která zajišťují organizaci vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, jsou popsány podrobněji. Jedna kapitola je věnována integraci a inkluzi, která k tématu vzdělávání dětí se SVP neodmyslitelně patří, a je v ní obsažena také okrajově historie. V dalších kapitolách jsou popsány a vysvětleny možnosti vzdělávání dětí se SVP a také zařízení, kde vzdělávání probíhá. Dále se zmiňuji i o Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Poslední kapitola teoretické části se věnuje poradenství a možnostem poradenství pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami předškolního věku.

Praktická část je zaměřena na mateřské školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami v Olomouckém kraji. Cílem práce je mateřské školy zmapovat a potvrdit či vyvrátit stanovené hypotézy. K praktické části byl použitý kvantitativní výzkum s dotazníkovou metodou. V práci je popsána metoda výzkumu, kde je zároveň krátce charakterizovaná metoda dotazníku. Dále je zde charakterizován výzkumný vzorek, tedy vybrané mateřské školy a sběr dat z těchto MŠ. V kapitole Interpretace dat jsou zpracované jednotlivé otázky, které jsou také graficky znázorněny. Předposlední kapitolou je Výsledek práce, kde jsou okomentovány hypotézy. V závěru je diskuze, ve které je shrnutý průběh celé praktické části.

I. TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část práce se zabývá legislativou, která se týká dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a provází nás celým vzdělávacím procesem. Je zde vysvětleno, kdo jsou děti se speciálními vzdělávacími potřebami a podpůrná opatření, která se poskytují dětem k naplnění jejich práva na vzdělání. Najdeme zde také něco z historie přístupů obecně k lidem s postižením a zmínku o rozdílu mezi integrací a inkluzí. Ve třetí kapitole jsou možnosti plnění předškolního vzdělávání a k tomu důležitý dokument, a to Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Nakonec je v práci popsán poradenský systém v českém školství.

1 Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami

Na děti se speciálními vzdělávacími potřebami je nahlíženo okolním světem různými způsoby. Ať už je názor na dítě jakýkoliv, je vždy důležité, aby na dítě bylo nahlíženo jako na jedince, který má stejná práva jako všichni ostatní a stejně tak potřebuje ochranu, péči, pomoc a lásku druhých. Z toho důvodu je potřeba, aby veřejnost měla alespoň nějaké povědomí o tomto tématu a nejlépe, aby se dostávalo do podvědomí populace více a více.

Děti se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) a jejich vzdělávání je v české legislativě ukotveno v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen Zákon č. 561/2004 Sb. neboli školský zákon) v § 16-19, který představuje nejdůležitější legislativní normu. Podrobnosti ke vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami jsou ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů (dále jen vyhláška č. 27/2016 Sb.). Důležitá je také vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen vyhláška č. 72/2005 Sb.), ve které jsou zakotvena pravidla pro poskytování poradenských služeb. (Kendíková, Vosmik, 2016)

Další vyhláška, která nesmí být upozaděna, je vyhláška č. 248/2019 Sb., kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů s účinností od 1. 1. 2020. (Vyhláška č. 248/2019 Sb.)

Klíčovou definici dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami najdeme v zákoně 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami se věnuje § 16 – 19. Definici dítěte se SVP najdeme v §16 odst. 1: *„Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření.“* (Zákon č. 561/2004 Sb.)

Děti se speciálními vzdělávacími potřebami můžeme rozdělit na děti se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním. Za zdravotní postižení je považováno postižení mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové, vady řeči, autismus, souběžné

postižení více vadami a vývojové poruchy učení nebo chování. Mezi zdravotní znevýhodnění patří zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy, které vedly k poruchám učení a chování a vyžadovaly zohlednění při vzdělávání. (Hájková, Strnadová, 2010) Můžeme se však také setkat s dětmi, které mají nějaké tělesné postižení či chronickou nemoc, aniž by měly narušenou schopnost získávání informací, a tudíž nemusí vyžadovat speciální vzdělávací potřeby. (Bartnikowska, Antoszevska, 2017) Sociálním znevýhodněním je rodinné prostředí s nízkým sociálně-kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy a nařízená ústavní nebo uložená ochranná výchova. (Hájková, Strnadová, 2010)

Dříve byly děti se speciálními vzdělávacími potřebami definovány ve Školském zákoně jako děti se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním. Důvodem pro legislativní změny v oblasti vzdělávání žáků se SVP byly jednak závazky České republiky, které vyplývají z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením a rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci D. H., a také rozdílná praxe v oblasti financování podpory žáků se SVP v krajích. V roce 2009 se ratifikací Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením Česká republika zavázala k rozvoji inkluzivního vzdělávání na všech úrovních vzdělávací soustavy. Cílem přitom není zrušení segmentu speciálního školství, ale vytvoření lepších podmínek pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením ve školách hlavního vzdělávacího proudu. (Felcmanová, 2019)

Právní úprava v oblasti vzdělávání žáků se SVP platná do září 2016 se v praxi ukázala jako ne zcela vyhovující. Původní kategorizace žáků se SVP na žáky se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním měla výrazné limity. V řadě případů zvolená kategorie neodpovídala skutečným potřebám žáka i jeho učitelů. To mělo špatný dopad na volbu prostředků podpory a možnosti zajištění jejího financování, protože školy dostávaly zvýšené finanční prostředky formou příplatku k normativu pouze na žáky se zdravotním postižením. Přestože žáci se sociálním a zdravotním znevýhodněním patřili i za předchozí právní úpravy mezi žáky se SVP a školy tak měly povinnost jim poskytovat podporu při vzdělávání, stát na její zajištění neposkytoval příplatek k normativu. Školy mohly využít pouze nenárokové dotační a rozvojové programy. Přitom šlo často o žáky, kteří potřebovali podporu velmi intenzivní (např. žáci bez znalosti vyučovacího jazyka, žáci s epilepsií, onkologickým onemocněním apod.). (Felcmanová, 2019)

Vzhledem k měnící se legislativě v průběhu let je pojem SVP, jež nyní zastřešuje nejen zdravotní postižení, zdravotní a sociální znevýhodnění, ale i další problémy, které komplikují

vzdělávání, je mnohem komplexnější. Na druhou stranu je pravdou, že díky této změně legislativy do této kategorie spadá více dětí než v minulosti.

1.1 Podpůrná opatření

Vzhledem k tomu, že je v zájmu všech, aby dítě se SVP mělo možnost vzdělání v rámci tak zvaného společného vzdělávání, je potřeba, aby toto dítě mělo určitou podporu. Tu mu mohou zajistit různá podpůrná opatření (PO), díky kterým se zvládne začlenit mezi intaktní děti.

Společné vzdělávání vytváří podmínky pro vzdělávání dětí předškolního věku se speciálními vzdělávacími potřebami v předškolním zařízení, tedy v mateřské škole. Podpora dětí se SVP se realizuje prostřednictvím podpůrných opatření, která představují konkrétní pomoc při vzdělávání dítěte. (Morávková, 2023)

Školský zákon 561/2004 Sb., v § 16 odst. 1 definuje podpůrná opatření takto: *„Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.“*

Účelem poskytování podpůrných opatření je v co možná maximální možné míře podpořit žáka se SVP v celém procesu vzdělávání. Škola tato opatření poskytuje na základě pedagogického posouzení vzdělávacích potřeb žáka, průběhu a také výsledků vzdělávání a popřípadě ve spolupráci se školským poradenským zařízením. (Maštalíř, 2021)

Školský zákon 561/2004 Sb., §16 odst. 3 uvádí, že *„Podpůrná opatření se člení do pěti stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Podpůrná opatření různých druhů nebo stupňů lze kombinovat.“* V §16 odst. 4 Školského zákona najdeme, že podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení. Podle §16 odst. 5 téhož zákona je podmínkou poskytování podpůrného opatření druhého až pátého stupně školou nebo školským zařízením vždy předchozí písemný informovaný souhlas zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka. (Zákon č. 561/2004 Sb.)

Nyní si blíže představíme jednotlivé stupně podpůrných opatření a zejména to, pro které děti se speciálními vzdělávacími potřebami jsou určeny. Přehledný výčet jednotlivých

podpůrných opatření je dobře popsán v publikaci Metodika aplikace podpůrných opatření v předškolním vzdělávání od Moniky Morávkové.

„Podpůrná opatření 1. stupně slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání dětí, u nichž je možné prostřednictvím mírných úprav v režimu předškolního vzdělávání a v rodinném prostředí dosáhnout zlepšení.“ Patří sem například pomalejší tempo práce, drobné obtíže v jemné motorice nebo drobné obtíže v koncentraci pozornosti atd. Jsou to podpůrná opatření, která nevyžadují opatření s normovanou finanční náročností. Je otázkou, nakolik lze v předškolním věku můžeme drobné problémy dítěte označit za speciální vzdělávací potřeby nebo za odchylku ve vývoji, které jsou pro život předškoláka tak typické. Na druhou stranu jasně a strukturovaně stanovená opatření učitele, která směřují k eliminaci obtíží vedoucích po přechodu do základní školy ke školní neúspěšnosti, nebudou nikdy zbytečná. (Morávková, 2023)

Podpůrná opatření 2. stupně jsou přiznána dětem, jejichž vývoj je negativně ovlivněn zejména aktuálním zdravotním stavem, opožděným vývojem, odlišným kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami, dětem se specifickými poruchami chování, mírným oslabením sluchových nebo zrakových funkcí, mírnými řečovými vadami, oslabením dorozumívacích schopností, s mírnými obtížemi připomínající symptomy poruchy autistického spektra, nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka a dalšími specifiky, která vyžadují využívání individuálního přístupu ke vzdělávacím potřebám. Problémy dětí ve vzdělávání můžeme charakterizovat jako mírné. Ty lze obvykle kompenzovat s využitím speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, kompenzačních pomůcek, s podporou předmětu speciálněpedagogické péče a úpravami pedagogické práce. (Morávková, 2023)

Podpůrná opatření 3. stupně využívají děti, které jsou ovlivněny odlišným kulturním prostředím a jinými životními podmínkami, poruchami chování, těžkou poruchou řeči, řečovými vadami těžšího stupně, poruchami autistického spektra, lehkým mentálním postižením, zrakovým (slabozrakost) a sluchovým (nedoslýchavost) postižením, tělesným postižením a dalšími obtížemi, které mají dopad na kvalitu a průběh vzdělávání. Děti vyžadují podporu práce pedagogického pracovníka, jako je asistenta pedagoga, využívání komunikačních systémů a prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace podle svých potřeb, podporu speciálněpedagogického centra. Vhodná je také spolupráce s odborníky z jiných rezortů, pokud to vyžaduje zájem dítěte např. lékaři, sociální pracovníci, terapeuti. (Morávková, 2023)

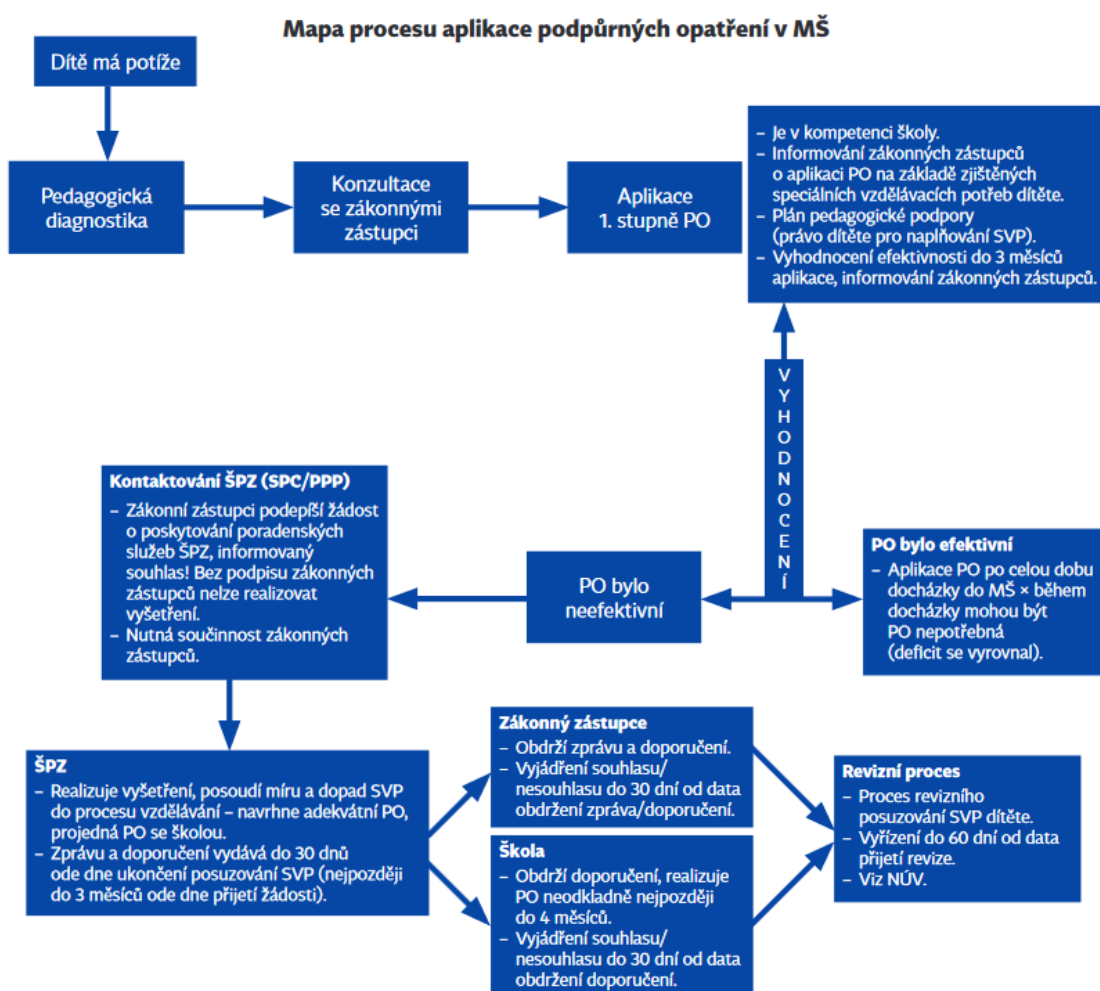
Podpůrná opatření 4. stupně jsou určena zejména pro děti se závažnými poruchami chování, se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, s těžkým zrakovým nebo sluchovým postižením, se závažnými vadami řeči, s poruchami autistického spektra, se závažným tělesným postižením. Vzdělávání těchto dětí vyžaduje podstatné úpravy v organizaci a průběhu vzdělávání. (Morávková, 2023)

Podpůrná opatření 5. stupně jsou určena dětem s nejtěžšími stupni zdravotních postižení, většinou se souběžným postižením více vadami, která vyžadují vysokou úroveň podpory. Děti jsou obvykle vzdělávány s podporou asistenta pedagoga, speciálního pedagoga a druhého pedagogického pracovníka. Výuku realizují speciální pedagogové. (Morávková, 2023)

Podle Školského zákona 561/2004 Sb., §16 odst. 2 spočívají podpůrná opatření zejména v:

1. poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
2. úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání,
3. úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
4. použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob,
5. úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
6. vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
7. využití asistenta pedagoga,
8. využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů,
9. poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.

Podpůrná opatření jsou řazena do jednotlivých oblastí. Ne všechna ale mají uplatnění v předškolním vzdělávání (např. úprava podmínek přijímacích zkoušek). Oblasti i jednotlivá PO je však nutné pro děti předškolního věku specifikovat, protože jejich aplikace se více či méně liší od aplikace u žáků ve škole. (Morávková, 2023)

Obrázek č. 1 Mapa procesu aplikace podpůrných opatření v MŠ (Morávková, 2020. Online)

Podrobný přehled podpůrných opatření najdete v příloze číslo 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů. Níže je popis některých z nich, jež jsou využitelné v MŠ.

1.1.1 Plán pedagogické podpory

Podle vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, §10 odst. 2 „Škola může zpracovat plán pedagogické podpory, který zahrnuje zejména popis obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka, podpůrná opatření prvního stupně, stanovení cílů podpory a způsobu vyhodnocování

naplňování plánu, zejména v situaci, kdy pro poskytování podpůrných opatření prvního stupně nepostačuje samotné zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb žáka při vzdělávání. “.

Aktuální právní úprava již neuvádí absolutní povinnosti zpracovávat plán pedagogické podpory (PIPP) pokaždé, kdy jsou identifikována PO 1. stupně. Je tedy na učiteli, aby zvážil, zda konkrétní pedagogická situace vyžaduje zpracování PIPP. Pokud provádíme důkladně pedagogickou diagnostiku, známe tedy aktuální úroveň dítěte, víme, jak budeme v následujícím období vzdělávání a výchovy pokračovat. Pak není nutné fakta zapisovat do plánu pedagogické podpory. PIPP se však ukazuje být účinným nástrojem tam, kde bez něj nedokážeme zabezpečit právo dítěte na naplňování jeho speciálních vzdělávacích potřeb. Tento dokument podepisují nejen zaangażovaní pedagogové, ale také zákonní zástupci. Často právě podpis všech zúčastněných je důležitým okamžikem, kdy si uvědomí, že situace je vážná, a učiní tak závazek, který se snaží zodpovědně naplnit. (Morávková, 2023)

PIPP se průběžně aktualizuje a vyhodnocuje. Nejpozději po 3 měsících od začátku poskytování PO škola vyhodnotí účinnost opatření. Pokud podpůrná opatření nevedla k cíli, doporučí škola zákonným zástupcům dítěte využít poradenskou pomoc školského poradenského zařízení (ŠPZ). ŠPZ může doporučit podpůrná opatření 2. až 5. stupně a z PIPP vychází při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb žáka. (Kendíková, Vosmik, 2016)

1.1.2 Individuální vzdělávací plán

Závazná pravidla pro vytvoření individuálního vzdělávacího plánu (IVP) jsou ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., v § 3 a 10. Zpracování IVP zajišťuje škola ve spolupráci se školským poradenským zařízením (ŠPZ), zákonným zástupcem dítěte, a to na základě doporučení ŠPZ. Je zpracován bez zbytečného odkladu, nejpozději do jednoho měsíce od doby, kdy škola obdržela doporučení a také žádost zákonného zástupce dítěte. IVP vychází ze školního vzdělávacího programu. Během školního roku může být upravován a aktualizován podle potřeb dítěte. Je součástí dokumentace žáka ve školní matrice. S IVP se seznámí všichni učitelé, kteří se podílí na vzdělávání dítěte a také zákonní zástupci. Poskytování tohoto podpůrného opatření je možné pouze na základě písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce. ŠPZ nejméně jednou ročně vyhodnotí naplňování podpůrného opatření v podobě IVP. ŠPZ poskytuje škole a zákonným zástupcům poradenskou podporu. (Čadilová, Žampachová, 2021)

IVP by měl obsahovat osobní údaje o dítěti, závěry ze speciálně pedagogického a psychologického vyšetření, obsah, rozsah, průběh a způsob poskytování individuální péče, pedagogické postupy, časové a obsahové rozvržení učiva, způsob hodnocení. Dále by v něm

měly být zahrnuty také cíle speciálního vzdělávání, to znamená, na co bychom se měli zaměřit, co by mělo dítě zvládnout. Způsob reedukace, potřebné pomůcky jako například didaktický materiál, speciální učebnice nebo také nezbytné úpravy a vybavení třídy by měly být rovněž součástí. Nemělo by chybět uvedení dalšího pedagogického pracovníka nebo jiné osoby, která se bude podílet na práci s žákem (např.: asistent pedagoga, školní speciální pedagog, psycholog). Dále by se zde mělo nacházet případné snížení počtu dětí ve třídě, jmenovité uvedení pracovníka ŠPZ, časová platnost IVP a podpisy vyučujících a zákonných zástupců dítěte. (Jucovičová, 2009)

Vzor IVP najdeme v příloze č. 2 k vyhlášce 27/2016 Sb.. (vyhláška č. 27/2016 Sb.)

Zelinková ve své knize uvádí význam a přínos IVP v následujících oblastech:

- Umožňuje dítěti pracovat podle jeho schopností, jeho individuálním tempem, bez ohledu na učební osnovy, bez stresujícího porovnávání s vrstevníky. Cílem je najít optimální úroveň, na níž může žák pracovat, nikoli hledat úlevy.
- Umožňuje pedagogovi pracovat s dítětem na úrovni, kterou dítě dosahuje a bez obavy z neplnění učebních osnov.
- Do přípravy se zapojují také rodiče a stávají se tak spoluodpovědnými za výsledky práce svého dítěte. Využívají tak svého práva ve vztahu k dítěti a přebírají na sebe odpovědnost. (Zelinková, 2011)

Pro dítě se speciálními vzdělávacími potřebami, které navštěvuje mateřskou školu nebo třídu zřízenou podle § 16 odst. 9 Školského zákona, je IVP zpravidla nadbytečné, a to i pro kombinace postižení. Třída už má i tak snížený počet žáků, vyučuje zde speciální pedagog a může být přítomen asistent pedagoga či další pedagog a škola má upravený školní vzdělávací program. (Metodický pokyn k novele vyhlášky č. 27/2016 Sb.)

1.1.3 Předměty speciálně pedagogické péče

Žáci se SVP mají nad rámec běžné výuky předměty speciálněpedagogické péče. Ty se zaměřují na oblasti, které jsou ovlivněny zdravotním postižením. U žáků se sluchovým postižením jde například o individuální logopedickou péči, u žáků se zrakovým postižením o prostorovou orientaci a samostatný pohyb. (Jeřábková, 2013)

Předmět je v kompetenci speciálního pedagoga, proto je nutné, aby pedagog s touto kvalifikací byl zaměstnancem předškolního zařízení nebo byly jeho služby nakoupeny. Předmět

speciálněpedagogické péče může také vyučovat speciální pedagog školského poradenského zařízení. Velký význam má u dětí, které budou ve školním prostředí komunikovat odlišným způsobem. Např. intenzivní předbraillovská příprava u nevidomých dětí dokáže eliminovat nebo zmírnit obtíže, které mohou nastat ve výcviku počátečního čtení a psaní. (Morávková, 2023)

1.1.4 Asistent pedagoga

Asistent pedagoga (AP) je pedagogický pracovník, který působí ve třídě nebo skupině, v níž se vzdělává žák nebo žáci se SVP. Podle školského zákona je první varianta asistenta pedagoga jedním z druhů podpůrných opatření. Zřizuje ho ředitel školy na základě ustanovení školského zákona a v případě dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení. (Valenta, 2015) ŠPZ vydá posudek, tedy zprávu a doporučení o podpůrném opatření asistenta pedagoga. Pedagogicko-psychologická poradna (PPP) ho vydá v případě vážnějších poruch učení a chování u žáka a Speciálněpedagogické centrum (SPC) podle druhu postižení. Na základě tohoto dokumentu začne škola poskytovat podporu touto formou. (Kendíková, Vosmik, 2016) V systému podpůrných opatření škola dostává od státu dotaci na plat asistenta pedagoga. Výše dotace závisí na výši pracovního úvazku asistenta, který doporučuje poradenské zařízení v rozsahu od 10 do 40 hodin týdně. V letech 2016 až 2019 mohly dotace na plat asistentů pedagoga v systému podpůrných opatření čerpat také speciální školy. Od roku 2020 už speciální školy zřizovat pozice asistentů v systému podpůrných opatření nemohou. (Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů, online)

Druhou variantou je zřízení pozice AP jako standardního zaměstnance školy, který je placený z běžného školního rozpočtu. Tato varianta byla i v minulosti častější ve speciálních školách, a od roku 2020 je pro speciální mateřské školy jedinou možností, jak asistenty pedagoga zaměstnávat. Na rozdíl od první varianty zde není nutné ani doporučení z poradenského zařízení, ani souhlas zákonného zástupce žáka. Většina speciálních škol dostává od počátku roku 2020 na tyto asistenty pedagoga finanční prostředky ve stejném režimu jako dostávají peníze na platy učitelů. Množství peněz od státu a tím pádem i množství zaměstnaných asistentů je závislé na typu speciální školy, počtu žáků ve třídách a rozsahu výuky. (Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů, online)

Náplň práce asistenta pedagoga je definována ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů v §5. Mezi hlavní činnosti patří:

- práce podle potřeby s žáky třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle pokynů jiného pedagogického pracovníka a ve spolupráci s ním,
- přímá pedagogická činnost při vzdělávání a výchově podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele zaměřená na individuální podporu žáků a práce související s touto přímou pedagogickou činností,
- podpora žáka v dosahování vzdělávacích cílů při výuce a při přípravě na výuku, žák je přitom veden k nejvyšší možné míře samostatnosti,
- výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků a další činnosti spojené s nábívkou sociálních kompetencí.

(vyhláška č. 27/2016 Sb.)

„Asistent pedagoga je v mnoha ohledech nezbytnou podmínkou úspěšné individuální integrace, a to alespoň v počátcích vzdělávání. Jedním z cílů integrace (inkluze) je adaptace dítěte na běžný život, proto by se měla postupně snižovat úloha asistenta. Nelze však říci, jak dlouho bude žák asistenta potřebovat, někdy jeden rok, někdy po celou dobu školní docházky, to je zcela individuální. Náplň práce asistenta pedagoga stanovuje ředitel školy podle konkrétních specifických potřeb žáka, vedení školy obvykle vychází z doporučení SPC. Konkrétní činnost je též zaznamenána v IVP.“ (Kendíková, Vosmik, 2016)

Dle výše zmíněného je zřejmé, že je možno využít různých podpůrných opatření. Vždy je však důležité brát v úvahu všechny potřeby, možnosti a schopnosti dítěte a dle toho vybrat vhodná podpůrná opatření. Nesmí se také zapomínat na to, že je to velice individuální záležitost a podle toho se k dítěti musí také přistupovat. Zde neexistuje jedno měřítko na všechny děti.

2 Přístupy k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami

Tato kapitola se okrajově dotýká historie přístupu k dětem se SVP. Zde je vidět, že se tento přístup neustále vyvíjel a měnil až do dnešní podoby. V současnosti se nejvíce setkáváme s pojmem inkluze, který bude vysvětlen níže.

2.1 Historie přístupu k dětem se SVP

Pro antiku byl typický represivní přístup k lidem s postižením. Osoby s tělesným postižením byli házeny do propastí a lidé s menším postižením byli využíváni pro otroctví a žebrání. V období starověku a středověku organizovala výchovu a vzdělávání dětí křesťanská církev. Ta lidem s postižením přiznávala právo na důstojný život, které ale nebylo aplikováno. Bylo zakázáno usmrctvat děti s postižením, i když se to nadále dělo nelegálně. Někteří křesťané byli toho názoru, že postižení a nemoc je Boží trest. Začaly vznikat církevní charitativní instituce jako například útulky pro nevidomé, Dům mrzáků. Koncem středověku vznikala společenství lidí s postižením. V novověku se člověk potřeboval vymanit z přesně definovaného starověkého a středověkého myšlení a nové objevy měnily pohled člověka na svět. Descartes obrátil starověký a středověký názor *Jsem, tedy myslím* na opačný výrok *Myslím, tedy jsem*. V tomto období také můžeme mluvit o začátcích speciální péče, výchově a vzdělávání dětí s postižením. Vznikaly první ústavy a zařízení, kde byla poskytována speciální péče. Byly realizovány první pokusy o integraci ve výchově a vzdělávání nevidomých. Speciální péče byla duálním systémem vedle běžného systému institucionální výchovy a vzdělávání. To postupně vedlo k segregaci ve vzdělávání. (Lechta, 2010)

Období humanismu a renesance přináší první změny v postoji k dítěti předškolního věku. Nový pohled na dítě přinesl Jan Amos Komenský, který řešil cíle, obsah i metody předškolního vzdělávání a dítě označil za největší dar. Přiblížil koncepci veřejné předškolní instituce. Jeho proslulé dílo je Informatorium školy mateřské. Dalším představitelem, který považoval dětství za jedno z nejdůležitějších období je J.-J. Rousseau. Dítě považoval za dobré, nezkažené výchovou a upřednostňoval přirozenou výchovu v souladu s přírodou. Přispěl otázkou, do jaké míry výchova má a může zasahovat nebo ovlivňovat a urychlovat vývoj dítěte. (Opravilová, 2016)

V 19. století se ve vyspělých průmyslových zemích zvýšil rozvoj obecného a povinného školství. Vznikly nové obory jako psychologie, pedagogika, sociologie. V druhé polovině 19. století vzniklo množství speciálních škol a zařízení pro děti se SVP. Jsou to začátky organizované a cílené péče o lidi s postižením. Zvedl se také počet charitativních organizací a

spolků, které se věnovaly dětem s postižením. V první polovině 20. století se začala formovat speciální pedagogika jako vědní obor. Zpočátku ji více ovlivňovaly obory biologie a medicíny. Byla snaha o vzdělávání speciálních pedagogů. Co se týče segregace, tak začaly vycházet na povrch její negativní stránky a ve vyspělých zemích (např. USA a skandinávské země) se postupně začal objevovat nový trend v přístupu k lidem s postižením a to integrace. Po druhé světové válce byla důstojnost člověka upravena v mezinárodních dokumentech Všeobecná deklarace lidských práv a Deklarace práv dítěte. (Lechta, 2010) Již v 60. letech 20. století byly předškolní programy považovány za důležité pro prevenci nebo nápravu kognitivních deficitů zjištěných u znevýhodněných dětí. (Melhuish, Barnes, Gardiner, Siraj, Sammons, Sylva, Taggart, 2019)

Vývoj přístupu k dětem se SVP ušel velký kus cesty. Od doby, kdy jim bylo odíráno právo na život, jsme se dostali až do současnosti, kdy se snažíme tyto děti začleňovat v co největší možné míře do běžného života.

2.2 Současnost

V současnosti se na lidi s jakýmkoliv postižením nahlíží jinak, než tomu bylo v minulosti. Toto téma již není tabu, více se o něm mluví a dostává se mnohem více do povědomí veřejnosti, a to ve všech oblastech – školství, zdravotnictví, zaměstnání atd.

„Cílem současného školství v České republice je vytvořit takové prostředí a klima školy, které poskytne všem žákům stejné podmínky a šance na dosažení odpovídajícího stupně vzdělání a zajistí jim právo na rozvoj jejich individuálních předpokladů. V posledních dvou desetiletích v ČR došlo k významným změnám ve vzdělávání žáků se SVP, což se projevuje snahou integrovat co největší počet žáků se SVP do běžných typů škol a školských zařízení a postupně vytvořit model integrativního/inkluzivního vzdělávání.“ Na druhou stranu současná legislativa respektuje speciální vzdělávací potřeby dětí s těžkým postižením nebo souběžným postižením více vadami. Jsou pro ně vytvořeny vzdělávací programy, které se realizují ve speciálních školách, kde učí speciální pedagogové. (Lechta, 2010)

Před současným trendem inkluze byl v souvislosti s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami používán termín integrace, který je dnes obecně velmi známý. Je takto označován nejvyšší stupeň socializace člověka. Je chápána jako dlouhodobě zvolený trend, vyjádření tendencí ve vývoji vztahu mezi společností a jejími znevýhodněnými členy. Integrační postupy spočívají právě v zajištění speciálních prostředků, podpory a péče pro osoby s postižením, aby mohli být následně zapojováni do většiny činností v běžném životě společnosti. (Slowík, 2012)

Školní integrace má tři formy, individuální, skupinová a preventivní neboli obrácená integrace. Individuální integrace znamená, že je integrováno jedno dítě se speciálními vzdělávacími potřebami do třídy běžné školy, kterou má v blízkosti svého bydliště. Zároveň je rodičům i škole poskytována poradenská pomoc. Při skupinové integraci se děti převážně se stejným postižením (např.: sluchovým, mentálním) začleňují do třídy nebo skupiny, která je v běžné škole. (Lechta, 2010) Třída nebo skupina je zřízená podle §16 odst. 9 Školského zákona 561/2004 Sb. (Zákon 561/2004 Sb.) Třetí forma integrace je preventivní neboli obrácená, což znamená, že do škol pro děti se SVP se přijímají intaktní děti. (Lehta, 2010)

Výhody a nevýhody integrace popsala ve své publikaci K. Jeřábková. Vybrala jsem výhody a silné stránky integrace, které se týkají mateřské školy jako například:

- Škola je v místě bydliště rodiny, příp. v blízkém okolí.
- Děti v třídě jsou intaktní, mohou tak být pro dítě se SVP příkladem.
- Intaktní děti se setkávají s problematikou postižení již v brzkém věku, a do budoucna se tím omezují segregáční tendence intaktní veřejnosti.
- Děti si ve svém volném čase častěji hledají kamarády mezi intaktními vrstevníky, čímž se snižuje pravděpodobnost separace ve skupině stejně postižených lidí.
- Dítě je ve svém přirozeném prostředí a poznává svět takový, jaký je.
- Úspěšná školní integrace je předpokladem pro pracovní integraci, komunitní, volného času.

Naopak mezi nevýhody integrace řadí:

- Většinou je nutná úprava prostředí školy, která je finančně náročná.
- Ochota učitele studovat, pečlivěji se připravovat, organizovat práci.
- Postoj učitele k dítěti se SVP, který může ovlivnit atmosféru ve třídě a chování ostatních dětí.
- Učitel nezvládne organizaci ve třídě. Zanedbává dítě se SVP, nebo mu věnuje příliš moc času na úkor intaktních dětí.
- Postoj intaktních dětí může být prostý nezájem, výsměch.

- Přítomnost asistenta pedagoga může vést k tomu, že dítě se SVP komunikuje výhradně s ním.
- Na rodiče jsou kladeny větší požadavky – práce s žákem v domácím prostředí.

(Jeřábková, 2013)

Inkluze vychází z poznání, že lidská společnost se skládá z odlišných jedinců, kteří vytváří různorodou, ale přesto společnou jednotu respektující individuální rozdíly. Znamená to vytváření takového prostředí ve škole, třídě, které odlišnosti připouští, respektuje a také vítá a oceňuje. V inkluzi je normální být jiný a každý jedinec se SVP má svoji cenu a může být přínosem pro ostatní. Inkluze je proces, kterého ale dokonale nelze dosáhnout. Některé děti budou vzhledem ke svému postižení potřebovat vysokou míru podpory ve speciálních školách nebo třídách. „*Jakmile ale bude proces zvyšování míry zapojení zahájen, dochází k nastartování inkluze. Inkluzivní škola je tedy škola v pohybu.*“ (Svobodová, Vítečková, 2017)

Inkluzivní pedagogika počítá s velkou rozmanitostí individuálních vzdělávacích potřeb dětí a snaží se je využít k jejich vzájemnému obohacování. Díky tomu se přibližuje cíli inkluzivního vzdělávání, kterým je podpora každého dítěte v dosažení jeho vzdělávacího maxima. Tomuto cíli je podřízen také výběr metod a forem vzdělávání. Využívají se ty metody, které staví na vlastní aktivitě dětí, jejich vzájemné kooperaci a rozvoji reflexe dosahování vzdělávacích cílů. Prostředí mateřské školy vytváří ideální podmínky pro přijímání různosti ve společnosti a akceptaci, že každé dítě má své potřeby. Pokud je dítě se SVP v běžné mateřské škole, přichází do styku s ostatními intaktními vrstevníky. Samotné umístění dítěte však nestačí. Učitelé musí aktivizovat vztahy mezi dětmi a rozvíjet sociální interakce. (WELCOME, 2019)

Děti se v inkluzivním vzdělávání nedělí na dvě skupiny, ale tvoří jednu heterogenní skupinu, kde má každý jiné individuální potřeby. Integrace se snaží začlenit děti do běžných škol a zároveň se dítě musí přizpůsobit škole. Nepředpokládá se, že škola sama se musí změnit. Naopak inkluze se snaží přizpůsobit edukační prostředí dětem. Akceptuje různorodost ať už jde o postižení nebo například o národnost, sociální pozadí, rasu. (Lechta, 2010)

Velká očekávání inkluze jsou v předškolním vzdělávání. Poskytování kvalitního vzdělávání a odstranění znevýhodnění v oblasti vzdělávání v předškolním věku je způsob, jak předejít sociálním problémům, které přetrvávají a přechází tak z generace na generaci. Inkluzivní mateřská škola potřebuje hlavně schopné učitele. Učitele, kteří budou respektovat čím dál větší

diverzitu potřeb dětí a odstraňovat znevýhodnění v oblasti vzdělávání. (Svobodová, Vítečková, 2017)

Inkluze je hlavním problémem ve vzdělávání v mnoha zemích a má hlavní slovo ve vzdělávací politice. (Reis, Silva, Simões, Moreira, Dias, Dixe, 2022) K podpoře rozvoje inkluzivního vzdělávání na všech úrovních vzdělávací soustavy včetně předškolního vzdělávání jsou vázány všechny země, které ratifikovaly Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením přijatou v roce 2006. V roce 2016 OSN vydala Obecný komentář k ustanovení článku 24 této úmluvy zakotvujícím mimo jiné právě právo osob se zdravotním postižením na inkluzivní vzdělávání. (WELCOME, 2019)

Pro lepší pochopení rozdílů mezi inkluzí a integrací přikládám obrázek.

Obrázek č. 2 Základní možné přístupy ke vzdělávání dětí (<http://www.inkluzevpraxi.cz/apivb/co-je-inkluzi>)

Je velmi dobře, že se práce s dětmi se SVP vyvinula až do současné podoby. Ať už je dítě zdravé či nikoli, mělo by mít vždy stejná práva jako ostatní. Je tedy důležité, abychom se jako společnost s těmito dětmi naučili pracovat a snažili se je začleňovat co nejvíce do běžného

života. I nadále se jistě bude obor Speciální pedagogiky vyvíjet a posouvat tím správným směrem.

3 Vzdělávání dětí předškolního věku se SVP

Předškolní vzdělávání je zpravidla realizováno ve věku 3–6 let dítěte (do 7 let věku v případě realizace odkladu povinné školní docházky). Nejdříve je možno však pro děti od 2 let. Předškolní vzdělávání je v souladu s § 33 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (školský zákon) koncipováno tak, aby podporovalo rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílelo se na jeho zdravém citovém, rozumovém, tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Povinnost předškolního vzdělávání stanovuje zákon č. 561/2004 Sb., Školský zákon od září 2017, a to pro děti, které dosáhly do konce srpna daného kalendářního roku 5 let. Předškolní vzdělávání má vytvářet základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání a napomáhat vyrovnávání případných nerovnoměrností ve vývoji dětí před vstupem do základního vzdělávání. Poskytuje také speciálněpedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Předškolní vzdělávání v sobě zahrnuje výchovu, vzdělávání a péči o předškolní děti. (Morávková, 2023)

3.1 Možnosti vzdělávání

Děti předškolního věku se speciálními vzdělávacími potřebami mají několik možností, jak naplnit své právo na vzdělávání. Vždy však záleží na individuálních schopnostech a možnostech daného dítěte, a také na požadavcích rodičů.

Mohou se vzdělávat v mateřských školách (MŠ), což jsou tzv. běžné mateřské školy. Nebo se dle § 16 odst. 9 školského zákona mohou vzdělávat ve škole, třídě, oddělení a studijní skupině pro děti s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, souběžným postižením více vadami nebo autismem, což je umožněno ve speciálních mateřských školách. Další možností je třída běžné školy, která je zřízená dle § 16 odst. 9 školského zákona, a je to speciální třída v běžné mateřské škole. Od září 2017 zákonní zástupci mohou v případě plnění povinného předškolního vzdělávání využívat také jiný způsob plnění povinnosti předškolního vzdělávání a tím je dle § 34b školského zákona Individuální vzdělávání dítěte. Znamená to, že u dítěte se SVP, které plní povinné předškolní vzdělávání jiným způsobem, se edukace uskutečňuje bez pravidelné denní docházky do mateřské školy. Dítě je vzděláváno v domácím prostředí jedním ze zákonných zástupců nebo rodiče využívají soukromých zařízení, které ale nenesou statut školy. Zákonní zástupci také často využívají služeb a vzdělávání v jiných zařízeních. V praxi se nejčastěji jedná o dětské skupiny a

zdravotnická zařízení. Rodiče v těchto zařízeních hradí veškerou péči a služby, a na tato zařízení se nevztahují podpůrná opatření podle školské legislativy. (Morávková, 2023)

Pokud se děti vzdělávají v mateřské škole při zdravotnickém zařízení, znamená to, že sem dochází děti se zdravotním oslabením nebo děti dlouhodobě nemocné. Děti musí být umístěné v tomto zdravotnickém zařízení a samozřejmě to musí umožňovat jejich zdravotní stav. K zařazení dítěte do mateřské školy při zdravotnickém zařízení se vyžaduje doporučení ošetřujícího lékaře a souhlas zákonného zástupce. Co se týče rozsahu a organizace vzdělávání, určuje je ředitel školy po dohodě s ošetřujícím lékařem dítěte. MŠ při zdravotnickém zařízení má nejméně 10 dětí. Třída školy má nejméně 6 a nejvýše 14 dětí s přihlédnutím k jejich speciálním vzdělávacím potřebám a při zajištění jejich bezpečnosti a zdraví. (Vyhláška č. 14/2005 Sb.)

3.1.1 Dítě se SVP v běžné třídě

V případě integrace dítěte se SVP do běžné mateřské školy je důležité, aby se pedagog seznámil se zdravotní dokumentací dítěte. Po organizační stránce je důležité sestavit individuální vzdělávací plán. Je vhodné také využít podpůrného opatření asistenta pedagoga. Snažíme se zapojit dítě se SVP do všech činností nenásilnou formou. Pokud se zapojení i přes motivaci nedaří, věnuje se dítěti asistent pedagoga. Cílem je, aby se dítě rozvíjelo. Pokud se dítě při společných činnostech necítí dobře, nebo je pro něj činnost příliš dlouhá, AP se mu věnuje individuálně. AP nebo pedagog dítěti pomáhají při náročnějších činnostech jako jsou například výtvarné nebo pracovní činnosti či ranní cvičení. Dobré je, aby třída byla vedena po celou dobu předškolního vzdělávání stejným týmem pedagogických pracovníků. (Boháčová, 2019)

Při práci s dětmi se SVP nejprve využíváme hračky a pomůcky, které si dítě nosí z domu a zná je. Díky nim můžeme s dítětem navázat kontakt a získat jeho důvěru. Postupně přidáváme hračky z MŠ, se kterými si rádo hraje, až přejdeme ke speciálním pomůckám. Nemusíme se držet pouze speciálních pomůcek, ale využíváme vše, co dítě zajímá a motivuje. (Boháčová, 2019)

Jednání s rodiči je podstatným krokem při práci s dětmi. Pro kvalitní spolupráci je důležitá vzájemná spolupráce založená na důvěře. Na mateřské škole je, aby se snažila zapojit rodiče do společného vzdělávání. Nezbytné je také respektovat vyjádření odborníků jako jsou lékaři, speciální pedagogové, psychologové a další. Při vzdělávání dětí se SVP je důležitá spolupráce se speciálněpedagogickým centrem. Některé mateřské školy mají svého speciálního pedagoga,

který spolupracuje s učiteli. MŠ také mohou využít spolupráce s logopedy. Pedagog, který má ve třídě dítě se SVP, by si také mohl rozšířit znalosti v oblasti speciální pedagogiky. (Boháčová, 2019)

3.1.2 Dítě se SVP ve speciální mateřské škole

Pokud není možné dítě z nějakých důvodů integrovat formou individuální nebo skupinové integrace, můžeme ho přeradit do mateřské školy, která je samostatně zřízena pro děti se stejným druhem postižení, např. pro děti se sluchovým postižením nebo logopedická MŠ. V tom případě se ale nejedná o integraci. (Jucovičová, 2009)

Mateřské školy pro děti se SVP jsou zřízeny podle §16 odst. 9 zákona 561/2004 Sb. Školského zákona pro děti s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem. Do této školy může být dítě přijato na základě písemné žádosti zákonného zástupce dítěte a doporučení školského poradenského zařízení. (zákon 561/2004 Sb.)

„Třída, oddělení a studijní skupina zřízená podle § 16 odst. 9 zákona má nejméně 6 a nejvíce 14 žáků s přihlédnutím k věku a speciálním vzdělávacím potřebám žáků. Pokud z doporučení školského poradenského zařízení vyplývá, že by počet žáků podle věty první nepostačoval k naplňování jejich vzdělávacích možností a k uplatnění jejich práva na vzdělávání, má třída, oddělení a studijní skupina nejméně 4 a nejvíce 6 žáků.“ (vyhláška 27/2016 Sb.)

Cílem je vést dítě k samostatnosti, aby zvládalo v co nejvyšší míře a s osobním nasazením všechny nároky, které ho čekají, jak s nástupem do školy, tak v běžném životě. Úkolem předškolního vzdělávání je doplňovat rodinnou výchovu, spolupracovat s rodinou, zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení. Vzdělávání je maximálně přizpůsobené vývojovým, fyziologickým, emocionálním a sociálním potřebám dětí. Probíhá dle školního vzdělávacího programu (ŠVP), který respektuje speciální vzdělávací potřeby dětí a vychází z rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Mateřská škola úzce spolupracuje se SPC. (MŠ pro sluchově postižené, online)

Je velmi dobře, že existuje tolik možností vzdělávání pro předškolní děti se SVP. Vzhledem k tomu, že výběr mateřské školy je na rodičích, mohou jej přizpůsobit možnostem celé rodiny,

jako jsou například finanční možnosti, doprava, zaměstnání rodičů. Výběr mateřské školy je tak rodičům alespoň z části usnadněn. Rozhodnutí jim mohou usnadnit také rady a pomoc odborníků, ke kterým mohou přihlédnout.

3.1.3 Terapie ve speciální pedagogice

Terapie jsou pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami velice přínosné. Pomáhají dětem rozvíjet jejich psychické a sociální dovednosti, jejich pohybový aparát. Proto je dobré, když mateřská škola zprostředkovává dětem terapie různého druhu. Je to také jedna dotazníková položka a z toho důvodu si některé terapie představíme.

K terapeutickým strategiím ve speciální pedagogice patří expresivní terapie. Jsou to terapie, které jsou jakýmsi protipólem, ale i komplementem tzv. klasických, verbálně orientovaných psychoterapií. Jsou postaveny na expresi neboli výrazu pohybu, obrazu, zvuku atd. Mezi ně můžeme zařadit například arteterapii, dramaterapii, taneční pohybovou terapii a muzikoterapii, kterou si představíme. Muzikoterapii můžeme vymezit jako aplikaci hudebních prostředků s účelem pomoci lidem změnit jejich chování, myšlení, emoce a osobní předpoklady společensky a individuálně přijatelným směrem. Aktivní muzikoterapie se soustředí na práci s hrou na tělo či hudební nástroj, na zpěv a na řečový nebo pohybový projev. Kdežto receptivní zase na poslech živé nebo reprodukované hudby. (Valenta, 2014)

Dalším druhem terapií je zooterapie, která zaujímá ve speciální pedagogice výjimečné postavení, a to díky tomu, že terapeutickým prostředkem je zde jiný živý tvor, tedy zvíře. *„Pod pojem zooterapie lze zařadit celou řadu svébytných způsobů záměrného, řízeného a odborně vedeného kontaktu člověka se zvířetem, prováděných za účelem maximálně možného zlepšení jeho nevyhovujícího psychického a fyzického stavu.“* (Valenta, 2014)

Mezi dvě nejčastější Zooterapie patří Canisterapie a Hipoterapie. Zprostředkovatelem v dosahování cílů u canisterapie je pes. Pes je spolehlivým partnerem člověka v jeho osamění a nemoci. Kontakt se psem může představovat velmi účinné rozptýlení a uvolnění například pro lidi, kteří trpí nějakou poruchou, depresí nebo pro ty, kteří jsou izolováni od společenského života jako například děti v dětských domovech. Pes se také stává fyzioterapeutickým prostředkem ke stimulaci motorických funkcí, k prohloubení dýchání, uvolnění spasmu, zahřátí a zvýšení pohyblivosti zejména při užití polohování. Při polohování jsou největší výsledky vidět u dětí trpících svalovými křečemi nebo třesem. (Valenta, 2014)

Hipoterapie je součástí hiporehabilitace, která ke svým terapeutickým účelům využívá koně. Dále sem patří aktivity s využitím koně a také parajezdectví. Zatímco aktivity s využitím koně fungují na základě psychoterapie s pomocí psychologických prostředků, tak hipoterapie funguje na bázi fyzioterapie. Jinými slovy je založena na souladu trojrozměrného pohybu koňského hřbetu a pohybu klienta, což vede ke stimulaci a následně ke zlepšení pohybových funkcí. Vede ji fyzioterapeut. (Valenta, 2013)

Pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami se dá také využít fyzioterapie a ergoterapie, které patří mezi zdravotnické obory.

3.2 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Každé vzdělávání musí mít nějaká pravidla a systém, aby nedocházelo k odlišnostem v rámci mateřských škol se stejným zaměřením, což je opatřeno také školským zákonem. V českém školství existuje dvoustupňové kurikulum, jež zavedla kurikulární reforma. Dělí se tedy na státní a školní úroveň.

Na státní úrovni se jedná o rámcový vzdělávací program pro jednotlivé etapy vzdělávání, v našem případě pro předškolní vzdělávání. Na školní úrovni jsou školní vzdělávací programy, které vychází z RVP PV. Každá mateřská škola si ho vypracovává sama a podle něj se uskutečňuje vzdělávání v dané škole. V MŠ se ještě pracuje s třídním vzdělávacím programem, což je dokument, který vychází ze ŠVP a respektuje potřeby dětí v té konkrétní třídě. První verze RVP byla vydána v roce 2001. Od roku 2005 musí všechny mateřské školy zařazené v rejstříku škol vzdělávat podle ŠVP. RVP PV je otevřený dokument, který je v časových etapách inovován podle potřeb společnosti, zkušeností učitelů a podle potřeb dětí, které se mění. (Šmelová, Prášilová, 2018)

RVP PV vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Tato pravidla se vztahují na pedagogické činnosti, které probíhají ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení. Jsou závazná pro předškolní vzdělávání v mateřských školách a v mateřských školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona. (RVP PV, 2021)

3.2.1 Vzdělávání dětí se SVP v RVP PV

RVP PV respektuje individuálních potřeby a možnosti dítěte. Z tohoto důvodu je základním východiskem pro přípravu vzdělávacích programů pro děti se speciálními

vzdělávacími potřebami, ať už jsou tyto děti vzdělávány v běžné mateřské škole nebo v mateřské škole zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona. (RVP PV, 2021)

Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné. Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je třeba jejich naplňování přizpůsobovat tak, aby maximálně vyhovovalo dětem, jejich potřebám i možností. (RVP PV, 2021)

Snahou je vytvořit optimální podmínky k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti, a to jak v případě dítěte bez SVP, tak i dítěte s přiznanými podpůrnými opatřeními. Děti se ve svých individuálních potřebách a možnostech liší, to je třeba mít na paměti při plánování a realizaci vzdělávání dětí se SVP. Účelem podpory vzdělávání těchto dětí je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého dítěte. Proto je nutné navázat úzkou spoluprací s rodiči všech dětí, komunikovat s nimi citlivě a předávat jim potřebné informace. Při vzdělávání dětí se SVP učitel spolupracuje s odborníky a využívá služby školských poradenských zařízení. (RVP PV, 2021)

Vzdělávání dětí se SVP v mateřských školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona se uskutečňuje na základě ŠVP, které jsou upravené podle speciálních vzdělávacích potřeb dětí. (RVP PV, 2021)

Podmínky pro vzdělávání dětí musí vždy odpovídat individuálním potřebám dětí. RVP PV uvádí tyto podmínky pro vzdělávání dětí se SVP:

- *„uplatňování principu diferenciacce a individualizace vzdělávacího procesu při plánování a organizaci činností, včetně určování obsahu, forem i metod vzdělávání,*
- *realizaci všech stanovených podpůrných opatření při vzdělávání dětí,*
- *osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte zaměřených na samostatnost, sebeobsluhu a základní hygienické návyky v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení,*
- *spoluprací se zákonnými zástupci dítěte, školskými poradenskými zařízeními, v případě potřeby,*

- *spolupráci s odborníky mimo oblast školství; snížení počtu dětí ve třídě v souladu s právními předpisy,*
- *přítomnost asistenta pedagoga podle stupně přiznaného podpůrného opatření“*

(RVP PV, 2021)

V rámci RVP PV je ze všeho nejdůležitější, aby se vždy přihlíželo k možnostem a schopnostem dětí. Na základě toho se vytváří ŠVP a probíhá vzdělávání v dané mateřské škole.

4 Poradenství v systému školství

Práce s dětmi se SVP je natolik specifická, že je potřeba existence speciálních zařízení, která se věnují dané problematice hlouběji. Všem zainteresovaným tak poskytují pomoc a cenné rady, jež mohou pomoci při řešení nastalých situací.

Poradenské služby v českém školství spadají pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Jsou orientovány na děti, žáky a studenty, poskytují podporu a odbornou pomoc rodičům, pedagogům, školám a školským zařízením. Jsou poskytovány na základě zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (školský zákon). Právní předpis zaměřený na poradenské služby je vyhláška 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů. (Knotová, 2014)

Poradenské služby poskytují školy, kde jsou školní poradenská pracoviště (ŠPP) a školská poradenská zařízení (ŠPZ) na základě žádosti zákonných zástupců dětí či školy. Podmínkou pro poskytnutí služeb je písemný informovaný souhlas zákonného zástupce dítěte. Služby jsou poskytovány bezplatně. (Kendíková, 2017)

Mezi významná poradenská zařízení patří pedagogicko-psychologické poradny (PPP), speciálně pedagogická centra (SPC), dále také soukromé poradenské služby a poradenství poskytující nestátní neziskové organizace, které jsou přínosem pro celý poradenský systém. (Pipeková, 2010)

4.1 Školní poradenské pracoviště

Ve školách jsou zřizována školní poradenská pracoviště. Ta slouží k poskytování poradenských a konzultačních služeb pro děti, žáky, jejich zákonné zástupce a pedagogy. Pracoviště by měla umožňovat důvěrnost jednání a ochranu osobních dat klientů. (Národní ústav pro vzdělávání, online)

Za poskytování poradenských služeb ve škole zodpovídá ředitel školy. V ŠPP působí výchovný poradce a metodik prevence. Ti spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov a případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Poradenské služby ve škole mohou také zajišťovat školní psycholog nebo školní speciální pedagog. (Kedníková, Vosmik, 2016)

Škola je povinná zpracovávat Program zabezpečování pedagogicko-psychologického poradenství poskytovaného ve škole. Program odráží specifika dané školy i regionu a koordinuje služby s ostatními zařízeními v regionu, která poskytují pedagogicko-psychologické, speciálně pedagogické a preventivně-výchovné služby. Zabezpečuje koordinaci služeb poskytovaných jinými resorty a nestátními subjekty. (Národní ústav pro vzdělávání, online)

4.1.1 Pracovníci školního poradenského pracoviště

Níže je blíže definovaná pozice školního psychologa a školního speciálního pedagoga, kteří se podílejí na vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřské škole.

Školní psycholog pracuje s pedagogy, rodiči, kolektivy dětí, jednotlivci a také s dětmi, které nemají akutní problémy, a i s potencionálně ohroženými dětmi. Mezi jeho náplň práce patří spolupráce se školskými a dalšími poradenskými zařízeními, se zařízeními a institucemi zdravotnickými a sociálními, se státními a nestátními orgány, s organizacemi péče o děti a mládež. Mezi jeho konkrétní činnosti můžeme zařadit:

- péči o žáky se SVP,
- individuální práce s dětmi v osobních problémech,
- prevence školního neúspěchu,
- konzultace pro učitele, metodická pomoc třídním učitelům,
- konzultace pro rodiče při výukových a výchovných problémech dětí,
- koordinace poradenských služeb ve škole,

(Maštalíř, 2021)

Školní speciální pedagog poskytuje poradenské služby, které se týkají dětí se SVP a dětí nadaných. Za výhodu považujeme přímou spolupráci se ŠPZ. Se školním speciálním pedagogem ve škole se také lépe daří identifikovat potíže žáků. Výhodou je úzká spolupráce s pedagogy a asistenty pedagogů. (Kendíková, 2017)

Školní speciální pedagog je v dnešní době ale stále pouze „nadstavbovou součástí“ školního poradenského pracoviště. Zabývá se včasnou identifikací žáků s potřebou podpůrných opatření a vytváří strategie a postupy vedoucí k odstranění či zmírnění výukových problémů.

Na rozdíl od speciálního pedagoga v ŠPZ nemůže uskutečňovat speciálněpedagogickou diagnostiku za účelem vytvoření doporučení k integraci žáka vedoucí k finanční částce se vzděláváním žáka normativně svázané. Při dobré komunikaci s pedagogy může být významným pomocníkem a rádcem pedagogů v otázkách vzdělávání dětí a žáků se SVP. (Katalog podpůrných opatření, online)

Speciální pedagog provádí:

- diagnostické a depistážní činnosti,
- spolupracuje s pracovníky SPC,
- spolupracuje na tvorbě IVP, ŠVP, PIPP,
- vyhodnocuje podpůrná opatření,
- poskytuje konzultace pro rodiče a pedagogy,
- individuálně pracuje s žáky (reeduakce, kompenzační, stimulační činnosti),
- zajišťuje speciální pomůcky,
- poskytuje metodickou činnost pedagogům při vzdělávání dětí se SVP,

(Kendíková, Vosmik, 2016)

4.2 Školní poradenské zařízení

Mezi školská poradenská zařízení patří pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra. Standardní poradenské služby poskytují bezplatně, a to na základě žádosti zákonných zástupců dětí, škol nebo školských zařízení. Podmínkou pro poskytnutí poradenské služby je informovaný souhlas zákonného zástupce dítěte. Služby se poskytují bez zbytečného odkladu, nejpozději ale do tří měsíců od přijetí žádosti o vyšetření. Výsledkem psychologické nebo speciálně pedagogické diagnostiky je zpráva a doporučení pro vzdělávání. (Kendíková, Vosmik, 2016)

Činnost ŠPZ uvádí § 116 Školského zákona: „Školská poradenská zařízení zajišťují pro děti, žáky a studenty a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, poskytují odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhají při volbě

vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a přípravě na budoucí povolání.“ (zákon 561/2004 Sb.)

Účelem poradenských služeb je stanovit podpůrná opatření, přispívat k vytváření vhodných podmínek pro zdravý tělesný a psychický vývoj žáků, naplňovat vzdělávací potřeby a rozvíjet schopnosti, dovednosti a zájmy před zahájením a v průběhu vzdělávání. Dále zjišťovat SVP dětí a mimořádné nadání dětí, doporučovat jim vhodná podpůrná opatření, prevenci, řešení výukových a výchovných obtíží a prevenci rizikového chování, vytvářet vhodné podmínky pro žáky, kteří jsou příslušníky jiných kultur nebo žijí v jiných podmínkách, vytvářet podmínky pro vzdělávání dětí se SVP a nadaných dětí, poskytovat metodickou podporu poradenským pracovníkům škol a pedagogům, kteří pracují s žáky se SVP apod. (Kendíková, Vosmik, 2016)

4.2.1 Pedagogicko-psychologická poradna

PPP poskytuje služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou a speciálně pedagogickou pomoc při výchově a vzdělávání dětí. Pracovníky PPP jsou psychologové a speciální pedagogové, sociální pracovníci a metodikové prevence. PPP své činnosti uskutečňuje ambulantně na pracovišti poradny nebo terénně návštěvami pracovníků ve školách a školských zařízeních. (Kendíková, Vosmik, 2016)

PPP se podílí na vzdělávacím procesu dětí, a to zejména v případech, kdy je vzdělávací proces nějakým způsobem znesnadněn. Poskytuje své služby dětem ve věku od 3 let do ukončení středního, popřípadě vyššího odborného vzdělání a jejich rodičům. (Národní ústav pro vzdělávání, online)

Poradna:

- zjišťuje pedagogicko-psychologickou připravenost žáků na povinnou školní docházku,
- zjišťuje speciální vzdělávací potřeby žáků a vypracovává doporučení s návrhy podpůrných opatření pro žáka,
- vydává zprávu a doporučení za účelem stanovení podpůrných opatření na základě posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka nebo mimořádného nadání žáka,
- vydává zprávu a doporučení k zařazení žáka do školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona nebo zařazení či převedení do vzdělávacího programu odpovídajícího vzdělávacím potřebám žáka,

- provádí psychologická a speciálně pedagogická vyšetření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky mimořádně nadané,
- poskytuje žákům přímou speciálně pedagogickou a psychologickou intervenci,
- poskytuje poradenské služby žákům se zvýšeným rizikem školní neúspěšnosti nebo vzniku problémů v osobnostním a sociálním vývoji,
- poskytuje poradenské služby žákům z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami,
- poskytuje metodickou podporu škole a školskému zařízení při poskytování poradenských služeb a podpůrných opatření,
- poskytuje žákům kariérové poradenství,
- poskytuje informační, konzultační, poradenskou a metodickou podporu zákonným zástupcům žáka,
- prostřednictvím metodika prevence zajišťuje prevenci rizikového chování, realizaci preventivních opatření a koordinaci školních metodiků prevence.

(vyhláška 72/2005 Sb.)

4.2.2 Speciálně pedagogické centrum

Speciálně pedagogické centrum lze charakterizovat jako speciální ŠPZ, které poskytuje speciálně pedagogické poradenství při výchově a vzdělávání žáků s určitým druhem postižení. Patří mezi ně děti s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, vadami řeči, souběžným postižením více vadami nebo autismem. SPC jsou zřizována pro žáky s jedním druhem postižení (například SPC pro žáky s poruchami autistického spektra, pro žáky se sluchovým postižením), ale mohou být také zřízená pro žáky s více druhy postižení (SPC pro žáky s více vadami). (Maštalíř, 2021)

Činnost SPC se zaměřuje na podporu klientů v předškolním věku, klientů integrovaných do škol a školských zařízení, klientů s těžkým a kombinovaným zdravotním postižením, kteří nemohou docházet do školy. Zpravidla poskytuje služby dětem a žákům ve věku od 3 do 19 let. (Národní ústav pro vzdělávání, online)

Do týmu pracovníků SPC patří speciální pedagog, psycholog a sociální pracovník. Dle druhu a stupně zdravotního postižení klientů může být tým doplněn dalšími odborníky. SPC spolupracuje s rodinou, školami, školskými a dalšími zařízeními a odborníky. (Národní ústav pro vzdělávání, online)

SPC poskytuje své služby formou ambulantní, to znamená na pracovišti SPC, nebo terénní formou, kdy pracovníci vyjíždějí do škol, do rodin dětí. Služba může být jednorázová, opakovaná nebo pravidelná. Jednorázová je v případě řešení aktuálního problému. Při opakované dochází ke kontrolním vyšetřením dětí a při pravidelné k návštěvám v SPC v časových intervalech. (Maštalíř, 2021)

„Žákům škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona a školských zařízení jsou poradenské služby centra poskytovány pouze v rámci diagnostické péče. Centrum poskytuje žákům podle věty první přímé speciálně pedagogické a psychologické intervence, nemůže-li tyto služby zajistit škola nebo školské zařízení, kde je žák zařazen.“ (vyhláška 72/2005 Sb.)

Centrum:

- zjišťuje připravenost žáků na povinnou školní docházku,
- zjišťuje speciální vzdělávací potřeby žáků, zpracovává odborné podklady pro nastavení podpůrných opatření pro žáky a pro jejich zařazení nebo přeřazení do škol a školských zařízení a pro další vzdělávací opatření, vypracovává zprávy z vyšetření a doporučení ke vzdělávání žáků,
- zajišťuje speciálně pedagogickou péči a speciálně pedagogické vzdělávání pro žáky, kteří jsou vzděláváni ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině, která není zřízena podle § 16 odst. 9 školského zákona, nebo kterým je stanoven jiný způsob plnění povinné školní docházky,
- vydává zprávu a doporučení za účelem stanovení podpůrných opatření na základě posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka,
- vydává zprávu a doporučení pro zařazení žáka do školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona nebo zařazení nebo převedení do vzdělávacího programu odpovídajícího vzdělávacím potřebám žáka,
- poskytuje kariérové poradenství žákům,

- vykonává speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku a poskytuje poradenské služby při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji žáků,
- poskytuje metodickou a poradenskou podporu škole,
- poskytuje informační, konzultační, poradenskou a metodickou podporu zákonným zástupcům žáků.

(vyhláška 72/2005 S.)

Poradenských služeb je dostupná široká škála a dle jejich typů se více zaměřují na určitou oblast. Myslím si, že výhodou ŠPP je, že se nachází přímo ve škole a pomoc tedy může být téměř okamžitá. Další velkou výhodou je, že pracovník ŠPP zná dítě již ze školního prostředí na rozdíl od pracovníka ŠPZ, který se s dítětem nepotkává tak často a pomoc není tak rychlá z důvodů dojíždění do ŠPZ. Výhodou ŠPZ však je, že se jednotlivá zařízení orientují vždy na jeden určitý druh postižení, zatímco pracovníci ŠPP mohou mít v péči děti s různými druhy postižení, čemuž musí odpovídat i jejich znalosti.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část práce navazuje na teoretickou část a je zaměřena na mateřské školy, které se nachází v Olomouckém kraji. Na začátku praktické části jsou sděleny cíle a hypotézy práce, které se budeme snažit potvrdit či vyvrátit. Dále je popsána výzkumná metoda, která byla použita, a mateřské školy, na které jsme se zaměřili. Kapitola 6.2 se věnuje sběru informací a je v ní vysvětlen postup sběru dat a také případné překážky. Nejrozsáhlejší kapitolou je Interpretace dat. Ta obsahuje získané informace od jednotlivých mateřských škol, jež jsou zpracovány do grafů. Na závěr praktické části najdeme Diskuzi, kde jsou shrnuty informace z předešlých kapitol a výzkumu.

5 Cíl práce a hypotézy

Cílem této diplomové práce je zmapovat a zhodnotit mateřské školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami nacházejícími se v Olomouckém kraji.

Hypotézy

H1: Pedagogové v mateřských školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami jsou vysokoškolsky vzdělaní v oblasti speciální pedagogiky.

H01: Pedagogové v mateřských školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami nemají vysokoškolské vzdělání v oblasti speciální pedagogiky.

H2: Mateřské školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracují se Speciálně pedagogickými centry.

H02: Mateřské školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami nespolečně spolupracují se Speciálně pedagogickými centry.

H3: Pedagogové považují různá postižení a odlišné vývojové úrovně u dětí za obtíž ve vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

H03: Pedagogové nepovažují různá postižení a odlišné vývojové úrovně u dětí za obtíž ve vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

H4: Mateřské školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami zprostředkovávají dětem různé terapie pro rozvoj jejich individuálních možností a schopností.

H04: Mateřské školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami nezprostředkovávají dětem různé terapie pro rozvoj jejich individuálních možností a schopností.

6 Metoda výzkumu

Pro tuto práci byl zvolen kvantitativní výzkum za použití metody písemného dotazníku.

Základem kvantitativně orientovaných pedagogických výzkumů je pozitivismus. Kvantitativně zaměřený výzkum v pedagogice můžeme vymezit jako záměrnou a systematickou činnost, při které se zkoumají, ověřují a testují hypotézy o vztazích mezi pedagogickými jevy. (Chráska, 2016)

Dotazník je vysoce frekventovanou metodou v pedagogickém výzkumu. Je to soustava předem připravených otázek, na které dotazovaný respondent písemně odpovídá. Jeho výhodou je, že je poměrně snadný a rychlý. Naopak nevýhodou této metody je, že dotazované osoby mohou zkreslit výpovědi. Dotazník nám nemusí ukazovat to, jaká je pravda, ale to, co dotazované osoby chtějí, abychom věděli. Spoléháme se také na ochotu jednotlivých respondentů odpovědět na všechny kladené otázky nebo vůbec ochotu dotazník vyplnit. (Chráska, 2016)

Pro tuto práci byl zvolen písemný dotazník v online formě, který se skládal z 11 otázek otevřeného typu. Část otázek v dotazníku byla informativních, další byly zaměřeny na zjištění hypotéz.

6.1 Charakteristika výzkumného vzorku

Jako výzkumný vzorek byli vybrány mateřské školy pro děti se SVP v Olomouckém kraji, na které se zaměřuje tato práce. V olomouckém kraji je celkem 11 mateřských škol zřízených podle §16 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (školský zákon). Nejvíce mateřských škol najdeme v krajském městě Olomouc. Další MŠ jsou ve městech Prostějov, Hranice, Mohelnice a Šumperk. V seznamu MŠ najdeme školy pro děti se sluchovým, zrakovým, tělesným, mentálním postižením, pro děti s poruchami autistického spektra, s vadami řeči, souběžným postižením více vadami a pro děti se závažnými vývojovými poruchami chování a učení. Mateřské školy jsou pro děti od 3 (některé od 2 let) do 7 let. Počet dětí ve třídách je většinou do 10 dětí, někde jich je dokonce 12-14. Konkrétním počtům se dále budeme věnovat v kapitole Interpretace výsledků. S dětmi pracují zejména speciální pedagogové. Mateřské školy doplňují rodinnou výchovu, rozvíjí u dětí komunikaci, sebeobsahu, jemnou a hrubou motoriku, znalosti a další individuální schopnosti a dovednosti. Připravují děti na povinnou školní docházku a na plynulý přechod do školy.

Seznam mateřských škol pro děti se SVP, kterým byl poslán dotazník:

1. Mateřská škola A & J, s.r.o.
2. MŠ Blanická, Olomouc
3. MŠ Mošnerova, Olomouc
4. SŠ, ZŠ a MŠ Jistota, Prostějov
5. SŠ, ZŠ a MŠ pro sluchově postižené, Olomouc
6. SŠ, ZŠ a MŠ prof. V. Vejdovského, Olomouc
7. SŠ, ZŠ a MŠ Prostějov, Komenského 10
8. SŠ, ZŠ a MŠ Šumperk, Hanácká
9. ZŠ a MŠ Dětské centrum Hranice
10. ZŠ a MŠ logopedická, Olomouc
11. ZŠ a MŠ Mohelnice, Masarykova

6.2 Sběr dat

Sběr dat k této práci proběhl v měsíci březnu a dubnu roku 2024. Proběhl metodou dotazníku, který byl zaslán mateřským školám pro děti se SVP v Olomouckém kraji. Dotazník s prosbou o vyplnění byl vzhledem ke krátkému časovému horizontu poslán online formou jednotlivým respondentům na jejich e-mailové adresy. Dotazník byl zpracován v programu Microsoft Word 2016, do kterého respondenti vypisovali své odpovědi. Obratem se vrátili tři vyplněné dotazníky. Ostatním mateřským školám byl dán prostor pro vyplnění dotazníku cca 14 dní. Poté byly dotazníky odeslány ještě jednou pro případ, že by je někdo v množství e-mailů přehlédl. Celkem byl dán respondentům prostor na vyplnění dotazníku zhruba měsíc. I přesto však některé MŠ stále neodpověděly, a tak byly kontaktovány telefonicky s prosbou o vyplnění dotazníku k diplomové práci a vyplnění bylo přislíbené. Z osmi mateřských škol, které byly obvolány, vyplněný dotazník přišel bohužel pouze ze tří MŠ. Z celkových 11 odeslaných dotazníků jsem nakonec získala vyplněných 6. Vyplněný dotazník přišel z MŠ logopedická Olomouc, MŠ Mošnerova Olomouc, MŠ prof. V. Vejdovského Olomouc, MŠ Dětské centrum Hranice, MŠ Prostějov, Komenského 10 a MŠ Jistota v Prostějově. Návratnost dotazníků je tedy 54 %, což můžeme považovat za úspěch.

7 Interpretace dat

Otázka č. 1 Název Vaší mateřské školy.

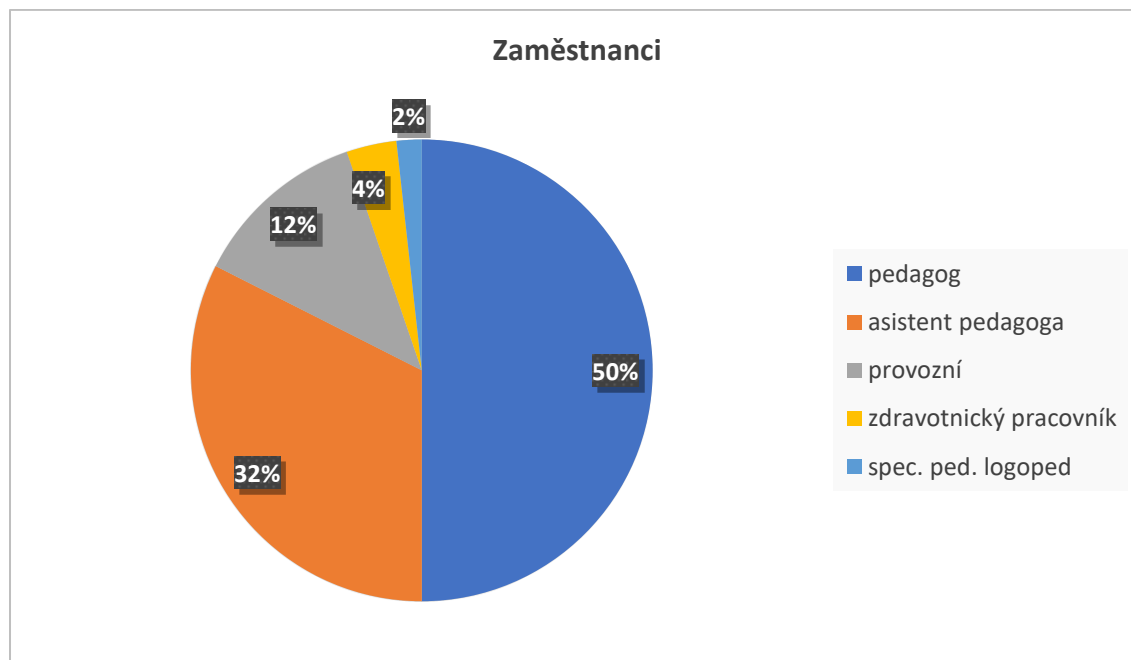
První otázka měla za úkol zjistit název dané mateřské školy. Někteří respondenti zde také uvedli město, kde se mateřská škola nachází, popřípadě také adresu.

Odpovědi mateřských škol:

- MŠ Mošnerova
- Střední škola, základní škola a mateřská škola JISTOTA, o. p. s., ŠVP Barevný svět v naší školce
- Základní škola a mateřská škola logopedická, Olomouc
- Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Prostějov, Komenského 10
- MŠ prof. V. Vejvodského Olomouc - Hejčín, Tomkova 42
- Mateřská škola Dětské centrum Hranice

Otázka č. 2 Kolik má Vaše mateřská škola celkem zaměstnanců (Prosím i o pracovní pozice)?

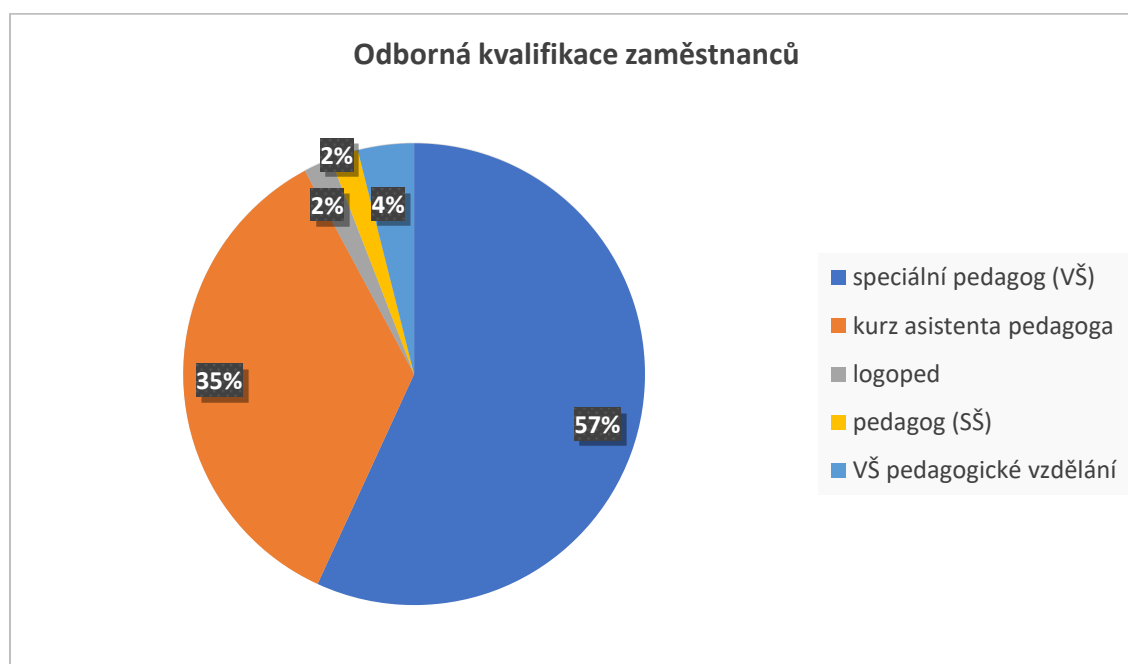
Graf 1 - Zaměstnanci

Druhá otázka měla za úkol zjistit, kolik zaměstnanců v jednotlivých mateřských školách poskytuje péči dětem se SVP. Největší zastoupení mají pedagogové s 50 %, což je samozřejmé. Na druhém místě s 32 % jsou asistenti pedagoga, kteří už jsou běžnou pracovní pozicí při vzdělávání dětí se SVP. Další důležitou pozicí jsou provozní zaměstnanci s 12 %, kteří se starají o provoz MŠ, úklid, vydávání stravy. Zdravotnický pracovník má zastoupení ve 4 % a to díky tomu, že MŠ Mošnerova má dvě tyto pracovní pozice. Poslední pozice s 2 % je speciální pedagog logoped, který je rovněž v MŠ Mošnerova. Celkem je v těchto mateřských školách zaměstnáno 28,5 pedagogů, 18,5 asistentů pedagoga, 7 provozních, 2 zdravotničtí pracovníci a jeden speciální pedagog logoped. Vzhledem k tomu, že v MŠ Jistota je jedna osoba zaměstnaná na poloviční úvazek na pozici pedagoga a asistenta pedagoga, vychází u celkových počtů zaměstnanců poloviční hodnota.

Otázka č. 3 Jakou mají Vaši zaměstnanci odbornou kvalifikaci (pedagog, speciální pedagog, kurz asistenta ped., atd.)?

Graf 2 – Odborná kvalifikace zaměstnanců

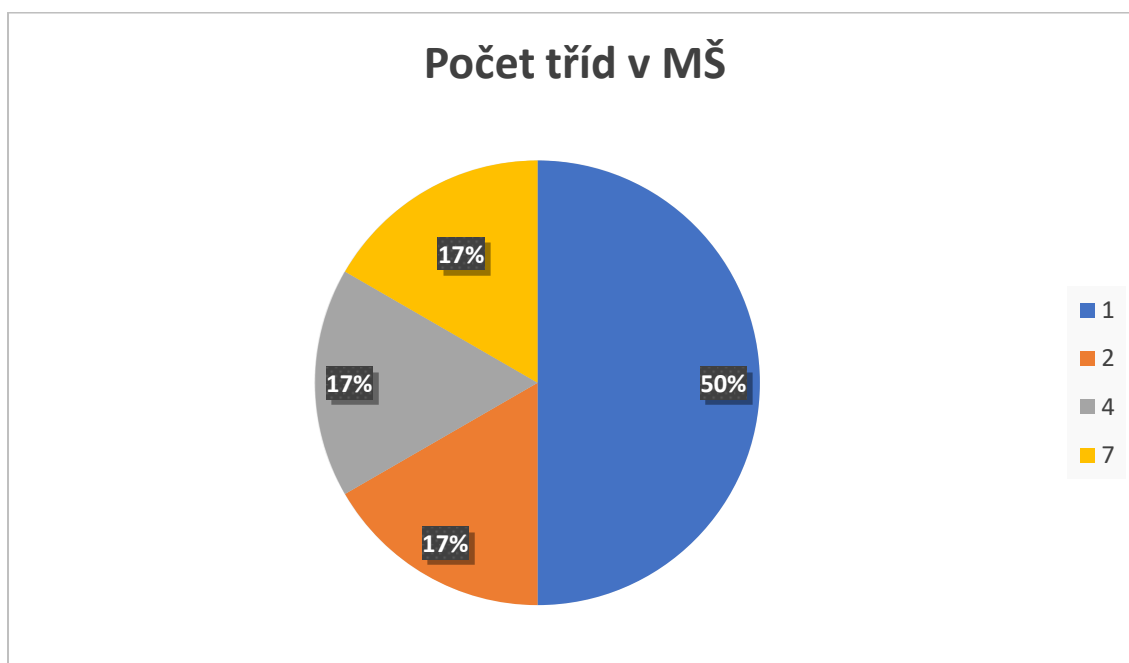

Třetí otázka je zaměřena na odbornou kvalifikaci zaměstnanců. Cílem bylo zjistit, jestli v mateřských školách pro děti se SVP pracují vysokoškolsky vzdělaní pedagogové, kteří jsou vystudovaní přímo pro práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami. Z předchozí otázky je zřejmé, že v MŠ pracuje nejvíce speciálních pedagogů a tato otázka potvrdila jejich odbornou kvalifikaci v 57 %. Vysokoškolské vzdělání zaměřené na speciální pedagogiku má celkem 29 zaměstnanců mateřských škol. Asistent pedagoga je zde zastoupen 35 %. Celkem 18 asistentů,

kteří pracují v těchto mateřských školách, mají kurz asistenta pedagoga. Jeden asistent, který pracuje na poloviční úvazek, má vysokoškolské vzdělání. Speciální pedagog logoped, zastoupený 2 %, jež pracuje v mateřské škole Mošnerova, má vysokoškolské vzdělání logoped. V mateřské škole prof. V. Vejvodského pracuje jeden pedagog, který svou kvalifikaci získal na střední pedagogické škole s maturitou. Vysokoškolské pedagogické vzdělání, které je zastoupeno 4 %, mají dva zaměstnanci mateřské školy Mošnerova v Olomouci.

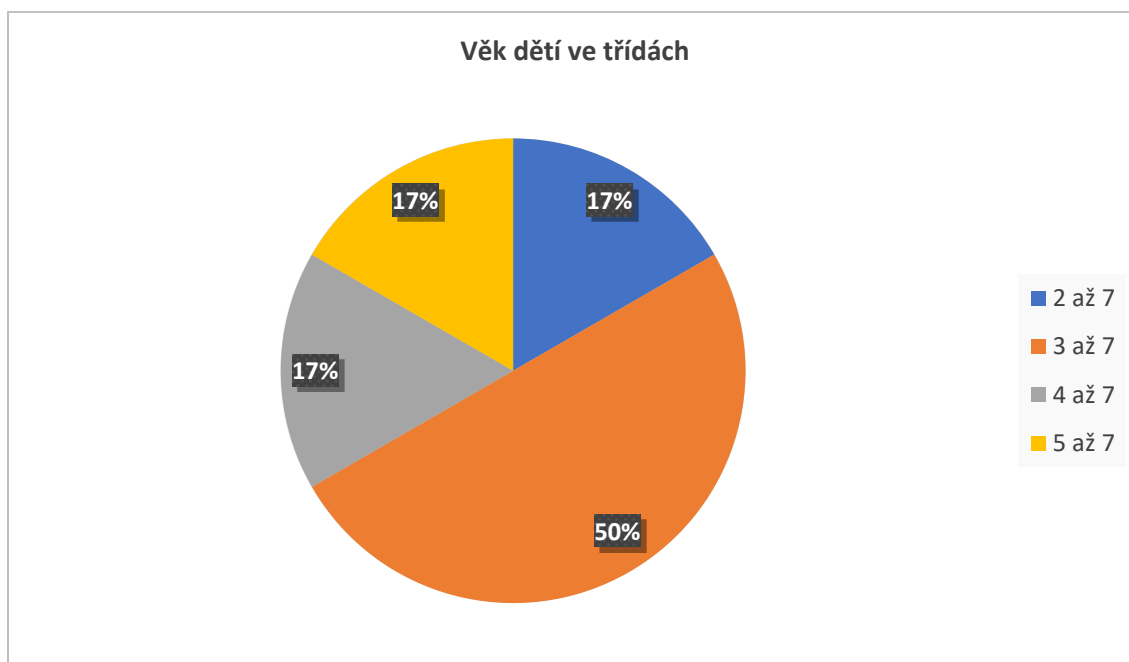
Otázka č. 4 Kolik má Vaše mateřská škola oddělení, jaké je věkové složení dětí ve třídě, kolik je ve třídě dětí?

Graf 3 – Počet tříd v MŠ

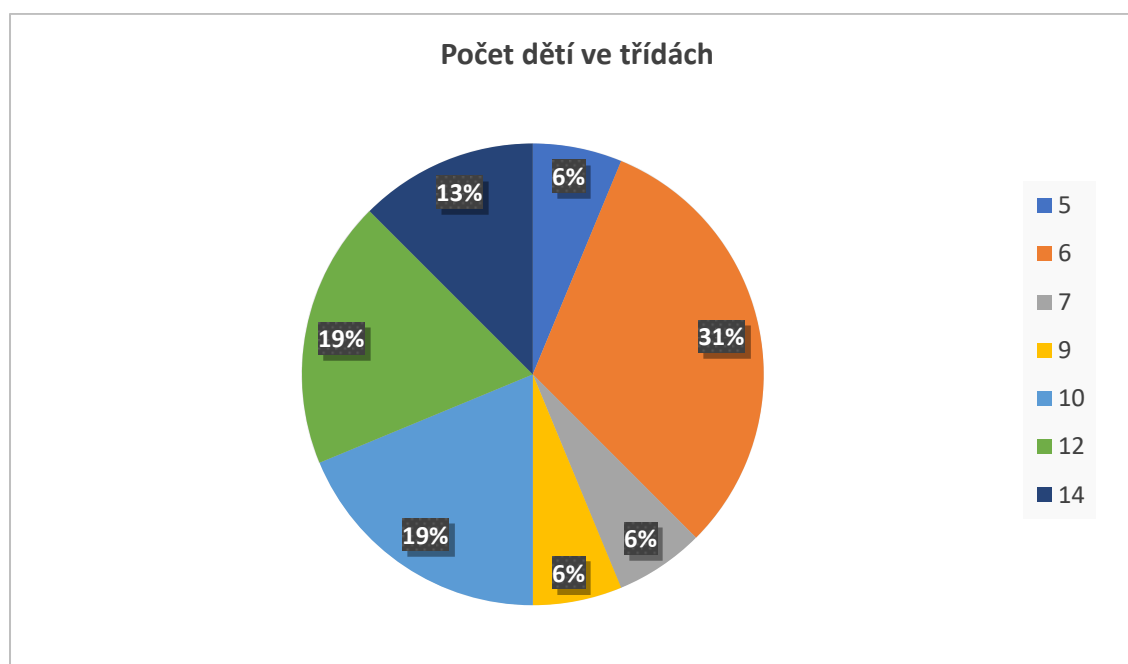
Následující otázka zjišťuje počet tříd v mateřských školách. Nejčastěji je v mateřské škole jedna třída, jedná se celkem o 3 MŠ. V grafu je to zastoupeno 50 %. Další 3 MŠ mají počet tříd různý, dle grafu 17 %. MŠ v Prostějově na Komenského 10 má nejvíce tříd, a to 7. MŠ Mošnerova má celkem 4 třídy a dvě třídy má mateřská škola logopedická v Olomouci.

Graf 4 – Věk dětí ve třídách

Věkové obsazení dětí ve třídách se nejčastěji pohybuje v rozmezí 3 až 7 let. Tento věk uvedly 3 mateřské školy a v grafu je to znázorněno 50 %. Další mateřská škola přijímá děti už od 2 let a její věkové rozpětí je tedy 2 až 7 let, jedná se zde o MŠ Jistota v Prostějově. Tato mateřská škola má v současné době ale jen 5 dětí - předškoláků. Věkové složení třídy 4 až 7 let má jedna mateřská škola a to MŠ prof. V. Vejvodského. Do mateřské školy Logopedické dochází děti ve věku 5 až 7 let. Tyto tři věková rozpětí uvedená výše, jsou v grafu zastoupena 17 %.

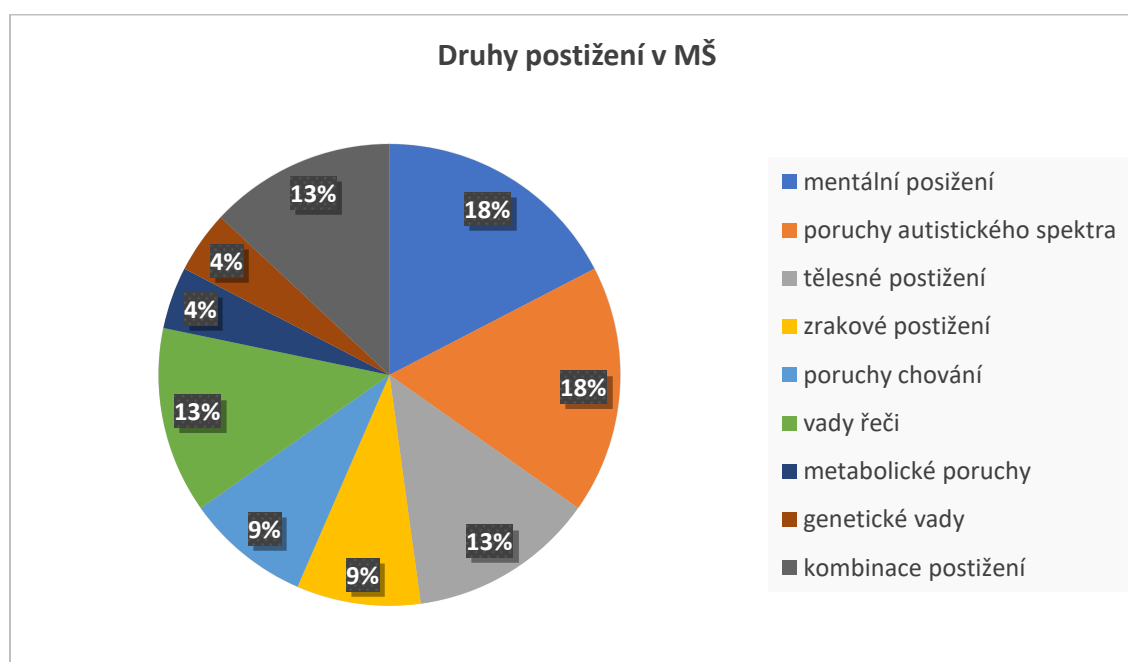
Graf 5 – Počet dětí ve třídách

Počty dětí ve třídách se liší v rámci jednotlivých MŠ. Největší počet dětí ve třídě je 14, v grafu 13 %. Jsou to dvě třídy MŠ Prostějov, Komenského 10. Mateřská škola Logopedická má dvě třídy po 12 dětech a jednu třídu s 12 dětmi má také MŠ Prostějov, Komenského 10. V grafu je to 19 %. Stejný počet procent v grafu je také u tříd s 10 dětmi. Tento počet dětí má u dvou tříd MŠ Prostějov, Komenského 10 a u jedné třídy MŠ Dětské centrum Hranice. 9 dětí ve třídě má jedna třída v MŠ Prostějov, Komenského 10 – 6 %. Sedmičlenná třída je v MŠ prof. V. Vejvodského – také 6 %. Nejčastější počet dětí ve třídě je 6, kdy jednu třídu má MŠ Prostějov, Komenského 10 a čtyři třídy má MŠ Mošnerova. V grafu označeno 31 %. Nejmenší počet dětí ve třídě je 5 a to v MŠ Jistota – 6 %.

Otázka č. 5 Děti s jakými druhy postižení máte v mateřské škole?

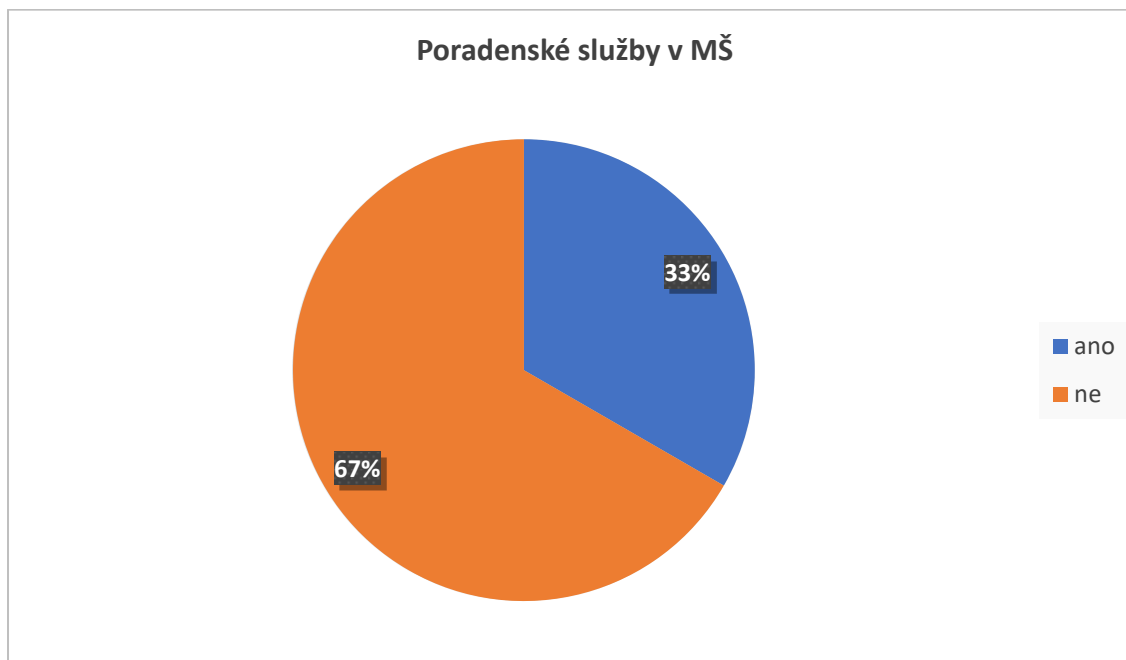
Graf 6 – Druhy postižení v MŠ

Nejčastějším postižením v mateřských školách je mentální postižení a poruchy autistického spektra, které jsou v grafu zastoupeny 18 %. Tyto druhy postižení najdeme v mateřských školách Mošnerova, prof. V. Vejvodského, Prostějov, Komenského 10 a v MŠ Dětské centrum Hranice. Druhým nejčastějším postižením s 13 % je tělesné postižení, vady řeči a kombinované postižení. Děti s těmito druhy postižení dochází do MŠ Prostějov, Komenského 10. Děti s tělesným postižením navštěvují MŠ Mošnerova a MŠ Dětské centrum Hranice. Děti s vadami řeči chodí do MŠ Logopedické a MŠ prof. V. Vejvodského. S dětmi s kombinovaným postižením pracují v MŠ Jistota a MŠ Mošnerova. Děti se zrakovým postižením a poruchami chování navštěvují MŠ prof. V. Vejvodského a MŠ Prostějov, Komenského 10, v grafu jsou zastoupeny 9 %. Do MŠ Mošnerova dochází také děti s genetickými vadami a metabolickými poruchami. V grafu je nalezneme pod 4 %.

Otázka č. 6 Jsou součástí Vaší Mateřské školy poradenské služby? Jaké? (SPC, PPP, ŠPP – psycholog, speciální pedagog atd.)

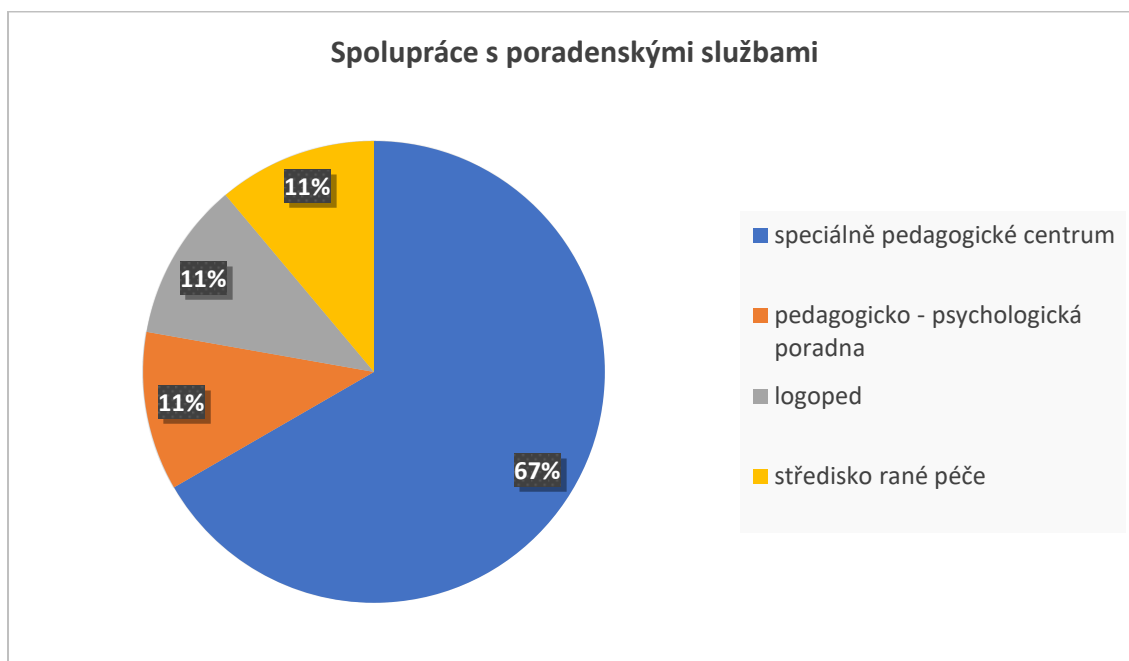
Graf 7 – Poradenské služby v MŠ

Poradenské služby nejsou součástí ve většině MŠ, tedy v 67 %. Zbývajících 33 % zahrnuje poradenské služby v MŠ. Zde se jedná o mateřskou školu Logopedickou a Jistota. V MŠ Logopedické je součástí speciálně pedagogické centrum a školní psycholog. MŠ Jistota nabízí služby školního poradenského pracoviště, konkrétně služby výchovného poradce a metodika prevence.

Otázka č. 7 S jakými poradenskými službami spolupracujete?

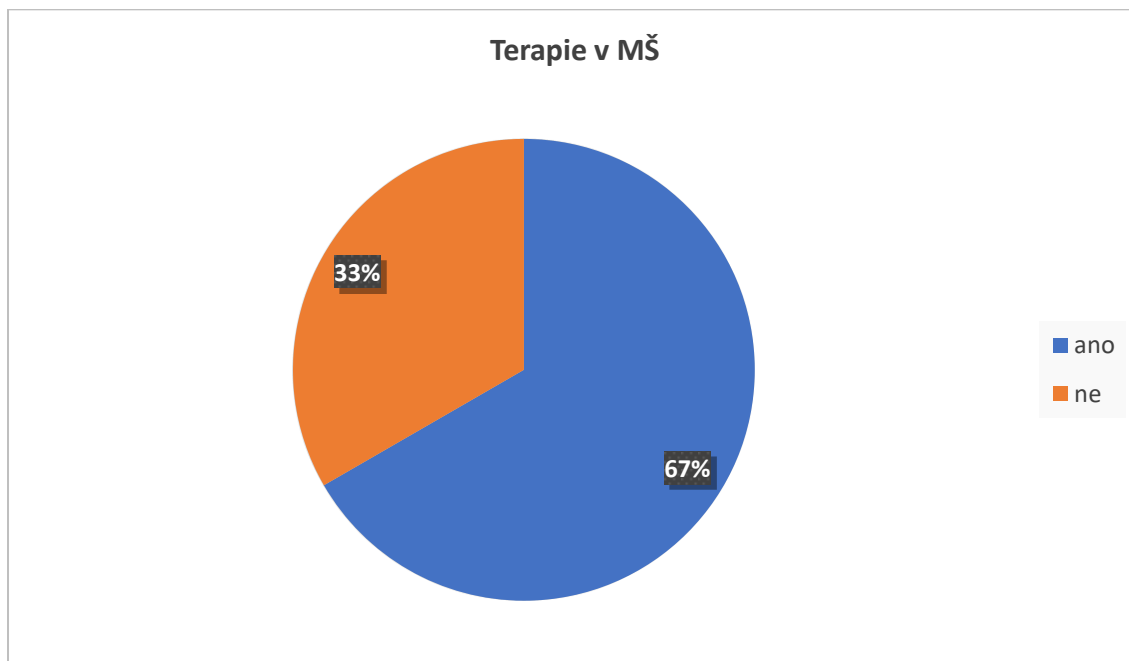
Graf 8 – Spolupráce s poradenskými službami

Všechny uvedené mateřské školy spolupracují se speciálně pedagogickými centry. V grafu zastoupeno 67 %. Mateřská škola prof. V. Vejdovského navíc spolupracuje s logopedy v online formě v případě žádosti rodičů. MŠ Prostějov, Komenského 10 dále spolupracuje s pedagogicko – psychologickou poradnou a mateřská škola Mošnerova se střediskem rané péče. V grafu viditelné pod 11 %.

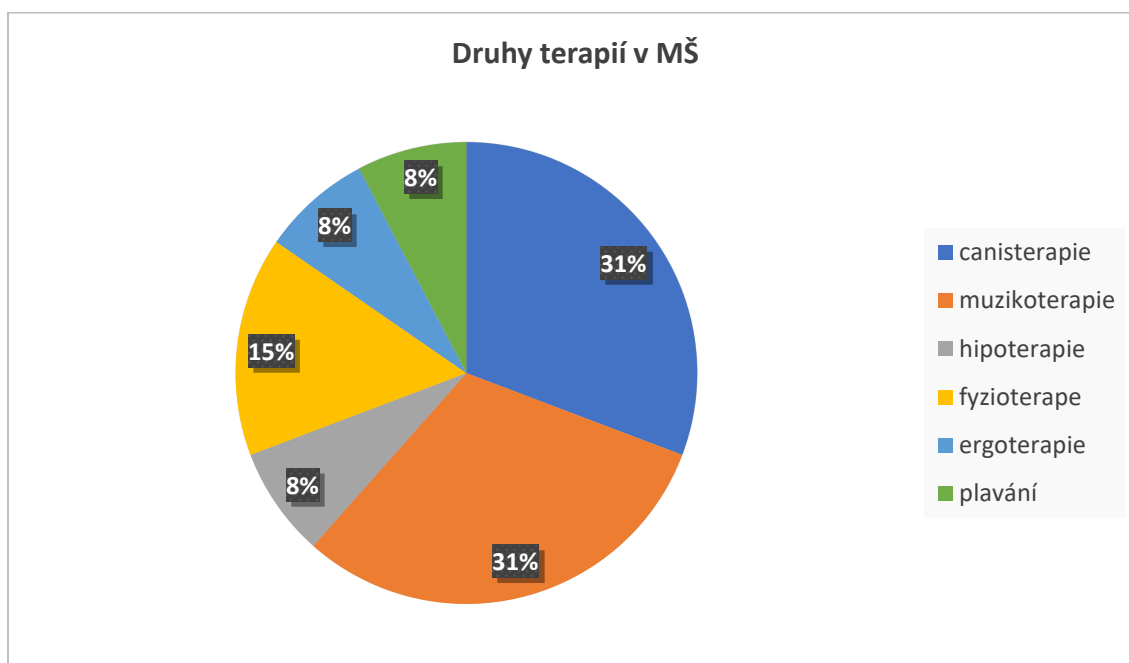
Otázka č. 8 Zprostředkováváte dětem nějaké terapie? (např.: zooterapie, ergoterapie, fyzioterapie)

Graf 9 – Terapie v MŠ

Terapie dětem zprostředkovávají čtyři mateřské školy, a to MŠ Mošnerova, MŠ Jistota, MŠ Prostějov, Komenského 10 a MŠ Dětské centrum Hranice. Dvě mateřské školy dětem žádné terapie neposkytují. Jedná se o MŠ Logopedická a MŠ prof. V. Vejdovského. V grafu znázorněno 67 % a 33 %.

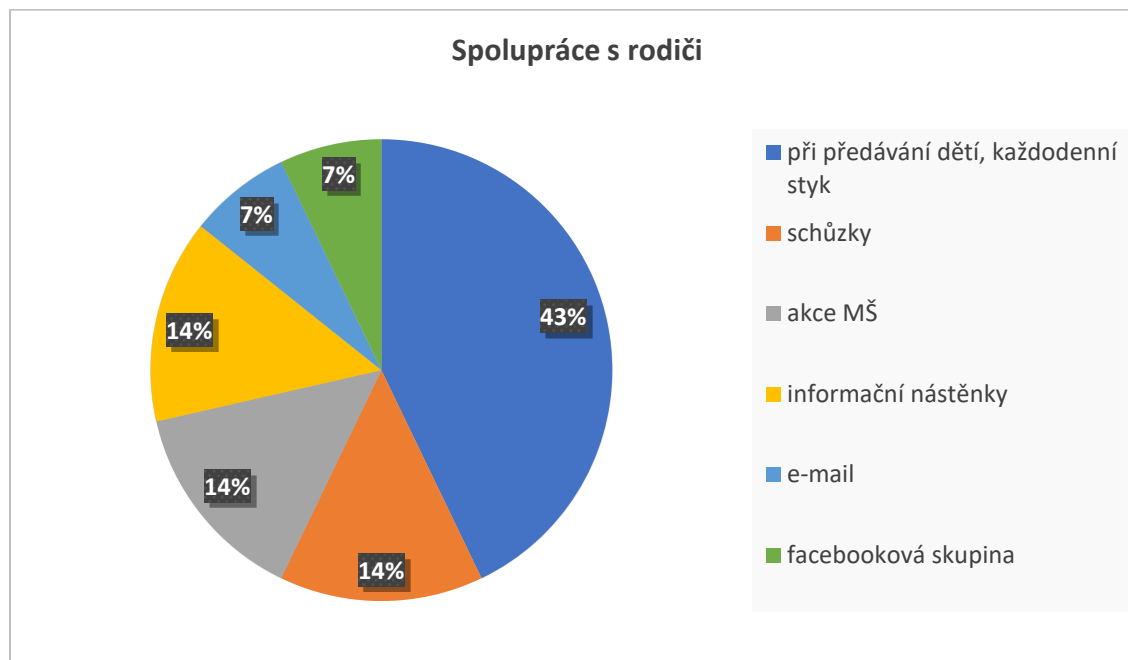
Graf 10 – Druhy terapií v MŠ

Všechny mateřské školy, které dle předchozího grafu zprostředkovávají dětem terapie, využívají canisterapii a muzikoterapii. Zde je to v obou případech 31 %. MŠ Mošnerova a Jistota dětem nabízí také fyzioterapii – 15 %. MŠ Jistota umožňuje dále ještě hipoterapii a ergoterapii – 8 %. MŠ Dětské centrum Hranice navíc dochází s dětmi na plavání, jehož součástí je také sauna a perličková lázeň – 8 %. Tato MŠ dětem nabízí také jízdu na koni, která však není přímo v rámci hipoterapie.

Otázka č. 9 Jak spolupracujete s rodiči dětí? (komunikace, předávání informací, získávání informací)

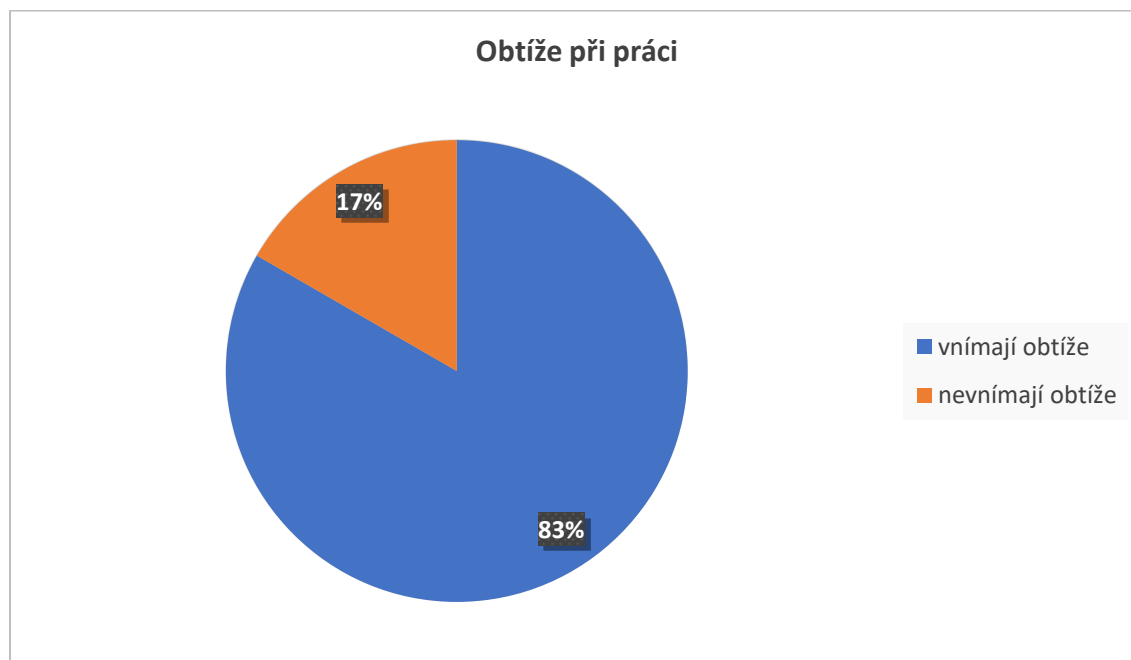
Graf 11 – Spolupráce s rodiči

Všechny mateřské školy komunikují s rodiči při předávání dětí a jsou v každodenním kontaktu, v grafu je to znázorněno 43 %. Pravidelné schůzky pro rodiče podle odpovědí v dotazníku organizují mateřské školy Prostějov, Komenského 10 a Logopedická škola v Olomouci. Dvě mateřské školy pořádají pro rodiče akce, které využívají pro komunikaci s nimi. Je to MŠ Prostějov, Komenského 10 a MŠ Dětské centrum Hranice. Informační nástěnky má ve svých prostorách MŠ Prostějov, Komenského 10 a MŠ Logopedická. Schůzky pro rodiče, informační nástěnky a akce najdeme v grafu pod 14 %. E-mailovou komunikaci podle dotazníku využívá jedna mateřská škola a to Logopedická – v grafu 7 %. Sociální sítě, konkrétně facebookové skupiny ke komunikaci s rodiči, používá MŠ Prostějov, Komenského 10, v grafu též znázorněno 7 %. Mateřská škola Dětské centrum Hranice navíc pořádá výlety, kterých se rodiče účastní. Mateřská škola prof. V. Vejvodského v dotazníku vypověděla, že s rodiči komunikují popřípadě i telefonicky. A pokud je na jedné či druhé straně nějaký problém, snaží se vše řešit rovnou, radí se a společně hledají postupy, jak efektivně rozvíjet dítě.

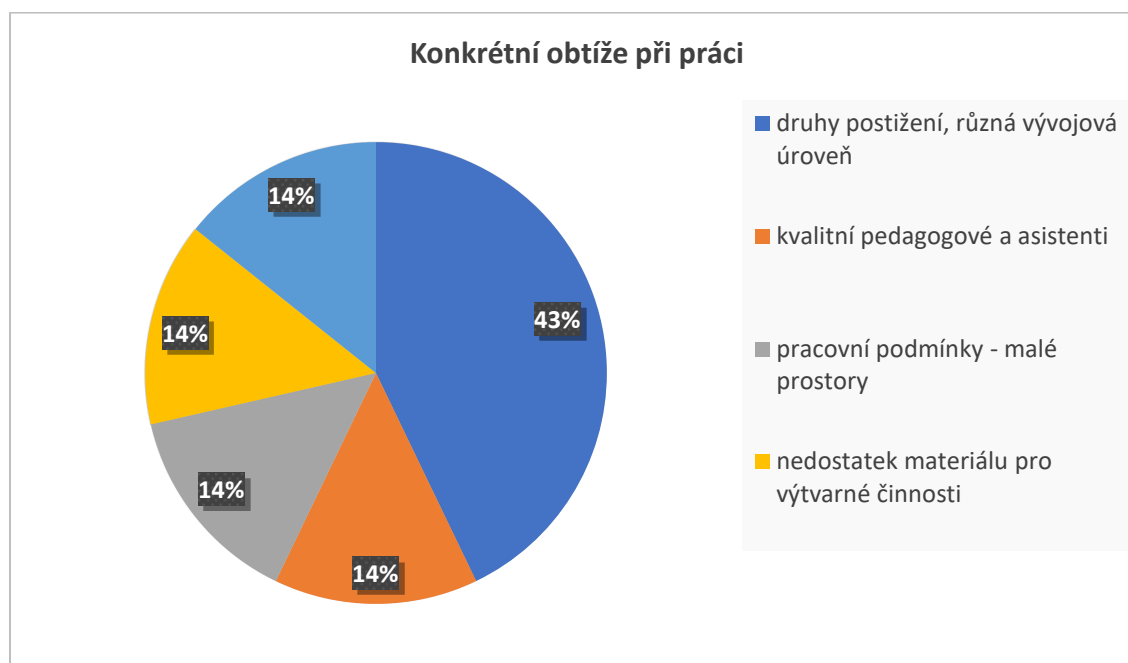
Otázka č. 10 Vnímáte nějaké obtíže, které Vás limitují při práci? (komunikace s rodiči, vzdělání, pracovní podmínky, materiální podmínky, počty dětí, různé druhy postižení ve třídě atp.)

Graf 12 – Obtíže při práci

Téměř všechny mateřské školy vnímají nějaké obtíže při jejich práci s dětmi. V grafu vyznačeno 83 %. Pouze jedna mateřská škola, a to MŠ Jistota, nevnímá obtíže žádné a je v grafu pod 17 %.

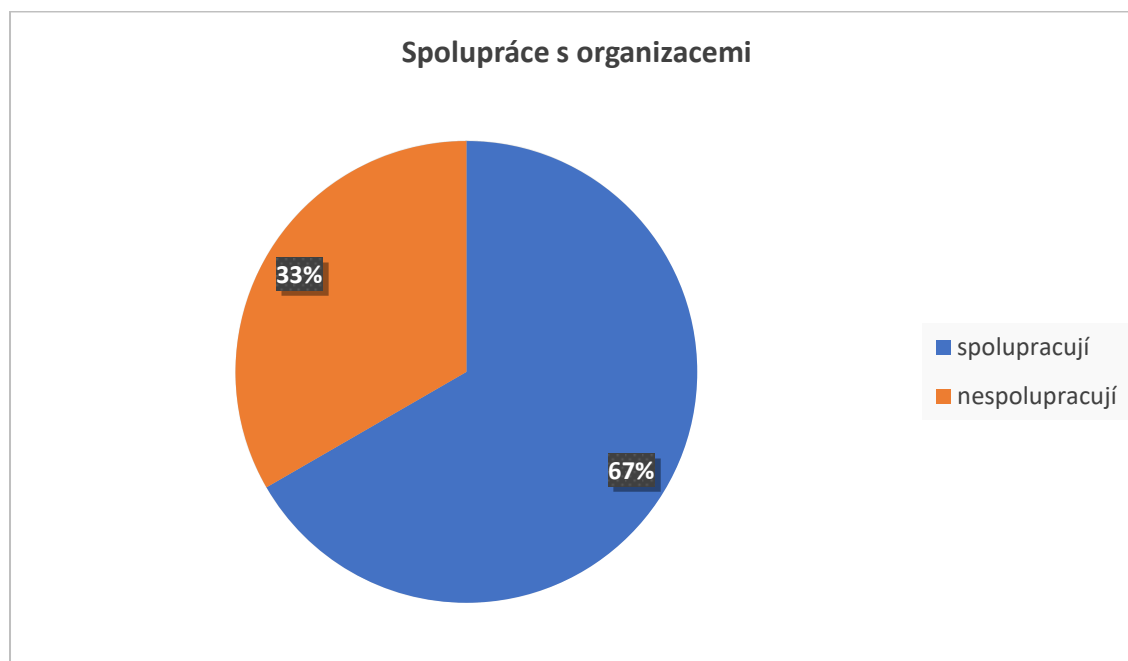
Graf 13 – Konkrétní obtíže při práci

Největší obtíže vidí mateřské školy v tom, že mají ve třídě děti s různými speciálními vzdělávacími potřebami a různou vývojovou úrovní. Toto tvrzení uvedly 3 mateřské školy, tedy 43 %. Mezi tyto MŠ patří mateřská škola Dětské centrum Hranice. Dále MŠ Mošnerova, která obtíže blíže specifikovala tak, že velké množství dětí s poruchami autistického spektra se v kombinaci s dětmi s těžkou poruchou hybnosti dají jen velmi těžko zvládat. Třetí je mateřská škola prof. V. Vejvodského, která svou odpověď vysvětlila tak, že někdy je obtížnější časově zabezpečit činnosti pro všechny děti. Každé dítě je vývojově na jiné úrovni a od toho se liší i činnosti. Děti nezvládají pracovat samostatně, a tak je organizace náročnější. Další čtyři výpovědi jsou zastoupeny 14 %. Odpověď, že je problém najít kvalitní pedagogy a asistenty pedagoga pro práci v MŠ, uvedla mateřská škola Prostějov, Komenského 10. Mateřská škola Logopedická uvedla další tři odpovědi a to, že mají malé prostory pro práci s dětmi. Dále, že se musejí vypořádávat s nedostatkem materiálu pro výtvarné činnosti. Poslední odpověď je špatný mluvní vzor rodičů, což jako logopedická MŠ vnímá jako problém, a špatná spolupráce s některými rodiči.

Otázka č. 11 Spolupracujete s nějakými organizacemi?

Graf 14 – Spolupráce s organizacemi

Poslední otázka v dotazníku byla, jestli mateřské školy spolupracují s nějakými organizacemi. Dvě mateřské školy uvedly, že nespolupracují, a v grafu je to viditelné pod 33 %. Jsou to MŠ Logopedická a prof. V. Vejvodského. Další čtyři mateřské školy spolupracují s různými organizacemi, v grafu 67 %. Typy organizací se u jednotlivých mateřských škol liší podle toho, jaké děti se SVP mají ve své MŠ. Mateřská škola Jistota spolupracuje s organizacemi, ale nevedla s jakými. MŠ Dětské centrum Hranice spolupracuje s Plovárnou Hranice, kam děti chodí na plavání, do sauny a perličkové lázně, a s jízdárnou v Jindřichově, kde děti absolvují jízdu na koni. S organizací JAN, Za sklem a odlehčovacími službami Ostrůvek spolupracuje mateřská škola Mošnerova. Organizace JAN neboli Jdeme autistům naproti a organizace Za sklem se věnují dětem s poruchami autistického spektra. Odlehčovací služby Ostrůvek jsou zaměřeny na děti s kombinovaným postižením. Čtvrtou mateřskou školou, která spolupracuje s organizacemi, je MŠ Prostějov, Komenského 10. Spolupracují s organizací Pomáháme tancem, s organizací IRIS, což je Český svaz ochránců přírody a ekocentrum, s Domovem důchodců a Střední zdravotnickou školou.

8 Výsledek práce

V práci byly stanoveny čtyři hypotézy. První hypotéza H1 ve znění Pedagogové v mateřských školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami jsou vysokoškolsky vzdělání v oblasti speciální pedagogiky byla přijata a potvrdila se v 57 %. Tedy většina zaměstnanců má vysokoškolské vzdělání v oblasti speciální pedagogiky. Další vzdělání, které respondenti vyplnili u pedagogů, bylo logoped, vysokoškolské pedagogické vzdělání a střední pedagogická škola s maturitou. Asistenti pedagoga mají ve většině případů absolvovaný kurz asistenta pedagoga.

Druhá hypotéza má znění Mateřské školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracují se Speciálně pedagogickými centry. Podle výsledků, které nám vyšly, všechny mateřské školy spolupracují se speciálně pedagogickými centry, což je v grafu potvrzeno 67 %. Speciálně pedagogické centrum však součástí mateřské školy mají pouze dvě MŠ, a to MŠ Logopedická a Jistota. Můžeme tedy říct, že jsme přijali hypotézu H1, jestli mateřské školy spolupracují s SPC, a ta se potvrdila.

Hypotéza tři zní Pedagogové považují různá postižení a odlišné vývojové úrovně u dětí za obtíž ve vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Polovina mateřských škol v tomto shledává obtíž, což se v grafu potvrdilo 43 %. Jedna mateřská škola nemá žádné obtíže a další dvě uvedly jiné problémy, než je tento. Přijali jsme hypotézu H2a můžeme ji tedy považovat za potvrzenou.

Čtvrtá hypotéza Mateřské školy pro děti speciálními vzdělávacími potřebami zprostředkovávají dětem různé terapie pro rozvoj jejich individuálních možností a schopností je také přijata. V dotazníku kladně odpověděly čtyři mateřské školy, tedy 67 %. Pouze dvě MŠ žádné terapie dětem neumožňují.

Všechny hypotézy byly přijaty a potvrzeny.

9 Diskuze

Úloha mateřské školy je v životě rodiny a dětí velice důležitá. Doplnuje rodinnou výchovu a rozvíjí děti po všech stránkách. Je dalším místem, kde probíhá socializace dítěte a setkává se svými vrstevníky, ze kterých se můžou stát přátelé na celý život. Cílem práce bylo zmapovat mateřské školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami v Olomouckém kraji.

Pro praktickou část byl zvolen kvantitativní výzkum s metodou dotazníkového šetření. Dotazníky byly vybraným mateřským školám poslány elektronicky e-mailem. Po opětovném požádání o vyplnění dotazníku se z 11 dotazovaných mateřských škol vrátilo vyplněných 6. Následně byly odpovědi z dotazníků zpracovány do grafů doplněné o komentář.

První otázka zjišťovala názvy mateřských škol. Jedná se tedy o MŠ Mošnerova, Olomouc, MŠ Jistota, Prostějov, MŠ prof. V. Vejvodského, Olomouc, MŠ Prostějov, Komenského 10, MŠ Dětské centrum Hranice a MŠ logopedická, Olomouc.

Další otázka se zaměřila na zaměstnance mateřských škol. Zde bylo zjištěno, že v mateřských školách pracuje 50 % pedagogů, 32 % asistentů pedagoga, 12 % provozních, 4 % zdravotnických pracovníků a 2 % speciálních pedagogů logopedů. Dle předpokladů je tedy nejvíce zaměstnaných pedagogů.

Třetí otázka měla za úkol potvrdit či vyvrátit hypotézu Pedagogové v mateřských školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami jsou vysokoškolsky vzdělání v oblasti speciální pedagogiky. Z výpovědí bylo zjištěno, že v mateřských školách pracuje nejvíce speciálních pedagogů a to v 57 %. Druhá nejvíce zastoupená odborná kvalifikace zaměstnanců je asistent pedagoga s absolvováním kurzu s 35 %. Mezi další tři odborné kvalifikace patří vysokoškolské pedagogické vzdělání, střední pedagogické vzdělání a logoped. Můžeme tedy říct, že tato hypotéza byla potvrzena.

Z dotazníku bylo zjištěno, že mateřské školy mají nejčastěji 1 třídu, v grafu potvrzen 50 %. Dále jsou děti v mateřských školách rozděleny do 2, 4 či 7 tříd. Nejvíce tříd, tedy 7, má MŠ Prostějov, Komenského 10. Polovina mateřských škol je rozdělena do tříd, kde jsou děti ve věku 3 – 7 let. Další věkové složení tříd je od 2 – 7, 4 – 7 a od 5 – 7 v grafu zastoupeno 17 %. MŠ Jistota má v současné době v třídě pouze 5 dětí předškoláků.

Nejčastěji se setkáváme s počtem 6 dětí ve třídě, vyjádřeno 31 %. Největší počet dětí ve třídě je 14 (13 %). Naopak nejméně dětí ve třídě je 5 (6 %).

Pátá otázka v dotazníku se zaměřila na druhy postižení dětí v MŠ. Zde se nejčastěji setkáváme s mentálním postižením a s poruchami autistického spektra (18 %). Druhým nejčastějším postižením je s 13 % tělesné postižení, kombinované postižení a vady řeči. Dále do MŠ dochází děti se zrakovým postižením, s poruchami chování, metabolickými poruchami nebo genetickými vadami.

To, že jsou poradenské služby součástí mateřských škol, uvedlo 33 % MŠ, tedy dvě – MŠ Logopedická, MŠ Jistota. Většina, tedy 67 % nemá součástí poradenské služby

Hypotézou Mateřské školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracují se Speciálně pedagogickými centry se zabývala otázka číslo 7. Zde bylo zjištěno, že všechny mateřské školy spolupracují se speciálně pedagogickými centry (67 %). Další poradenské služby, se kterými spolupracují jsou PPP, Středisko rané péče a logopedi. Tuto hypotézu považujeme za potvrzenou.

Dotazníková položka číslo 8 potvrzuje hypotézu Mateřské školy pro děti speciálními vzdělávacími potřebami zprostředkovávají dětem různé terapie pro rozvoj jejich individuálních možností a schopností. Celkem 67 % mateřských škol poskytuje dětem nějaké terapie. Mezi ně patří canisterapie, která je zastoupena nejčastěji (31 %), dále muzikoterapie, hipoterapie, fyzioterapie, ergoterapie a plavání. Avšak jsme v dotazníku shledali dvě MŠ, které dětem žádné terapie neumožňují (33 %).

Otázka 9 se zaměřila na spolupráci s rodiči. Nejčastěji probíhá komunikace mezi rodiči a pedagogy při předávání dětí. Toto se potvrdilo v 43 %. Dalším hojně využívaným způsobem ke komunikaci s rodiči jsou třídní schůzky, akce MŠ a informační nástěnky (14 %). Ojedinele dochází ke komunikaci prostřednictvím e-mailu a facebookových skupin.

Poslední hypotézou se zabývá otázka číslo 10. Hypotéza Pedagogové považují různá postižení a odlišné vývojové úrovně u dětí za obtíž ve vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. 83 % dotazovaných shledává obtíže při práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami. Pouze jedna mateřská škola nevnímá žádné obtíže. Největší obtíže jsou spojeny s druhem postižení a různou vývojovou úrovní dětí – 43 %. Mezi další obtíže spadají nedostatek kvalitních pedagogů a asistentů, nevyhovující pracovní podmínky – malé prostory, nedostatek materiálu pro výtvarné činnosti a špatný

mluvnický vzor rodičů či špatná spolupráce s některými z nich. To vše vyjádřeno v grafu 14 %. Tímto je tedy i čtvrtá hypotéza potvrzena.

Poslední otázkou v dotazníkovém šetření byla otázka ohledně spolupráce s různými organizacemi. Většina mateřských škol spolupracuje s nejrůznějšími organizacemi (67 %). Obvykle se dané organizace nachází v místě jejich působení. Jedná se například o organizace JAN, Za sklem, odlehčovací služby Ostrůvek, Pomáháme tance nebo Střední zdravotnická škola. Další organizace jsou zmíněny výše u otázky číslo 11. Jen dvě mateřské školy nespolupracují s žádnou organizací.

Hypotézy stanovené v práci byly potvrzeny s občasnými výjimkami. Jedna hypotéza byla dokonce potvrzena 100 %, a to hypotéza, která se týkala spolupráce se speciálně pedagogickými centry. Cíl práce neboli zmapování mateřských škol pro děti se SVP v Olomouckém kraji můžeme považovat za splněný.

Závěr

Diplomová práce byla vypracována pod názvem Zmapování mateřských škol pro děti se speciálně vzdělávacími potřebami v Olomouckém kraji. Práce byla rozdělena na teoretickou a praktickou část a byly v ní stanoveny čtyři hypotézy. Cílem bylo zmapovat mateřské školy pro děti se SVP.

Praktická část práce se nejprve věnovala dětem se SVP a jejich podpůrným opatřením. Některá podpůrná opatření využitelná v MŠ jsou popsána detailněji. Druhá kapitola práce se zabývá historií a současností přístupu k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Je v ní také definována dnes velice populární inkluze. Další kapitola obsahuje možnosti vzdělávání dětí se SVP a stručně je charakterizuje. Poslední kapitola teoretické části se věnuje poradenským službám a je rozdělena na Školní poradenské pracoviště a Školské poradenské zařízení.

V praktické části najdeme stanovené hypotézy a cíl práce. Je zde popsána metoda výzkumu, charakteristika výzkumného vzorku a sběr dat. Nejobsáhlejší kapitola praktické části je Interpretace dat, kde najdeme graficky zpracované jednotlivé otázky z dotazníků s krátkým komentářem. Předposlední kapitolou je Výsledek práce se zhodnocením hypotéz. Hypotézy práce byly potvrzeny a tím pádem můžeme cíl považovat za splněný. Na konci praktické části najdeme Diskuzi, která shrnuje celou praktickou část.

Myslím si, že mateřská škola by měla být místem, kde dítě cítí pocit bezpečí a jistoty. Dává dětem základ do života, který se od něj odvíjí. Mateřské školy pro děti se SVP v Olomouckém kraji podle výsledků z dotazníků vytváří dětem dobrý základ a podmínky pro vzdělávání. Mě překvapilo, kolik mateřských škol poskytuje dětem terapie a v jakém množství. Myslím si, že tak dětem dávají různorodé možnosti a oživí tak jejich běžný den v MŠ. Naopak jsem čekala, že více mateřských škol bude mít součástí své SPC. Dle mého názoru by bylo dobré, aby bylo součástí. A to z toho důvodu, že rodiče s dětmi by nemuseli nikam dojíždět, zaměstnanci SPC by je znali a mateřské školy by měli odborníky na blízku. Je alespoň výhodou, že speciálně pedagogické centrum se nachází v Olomouci a v Hranicích, což je pro mateřské školy poblíž. Souhlasím s názorem většiny mateřských škol, že vidí obtíže při práci s dětmi v tom, že se ve třídě setkávají s dětmi s různými druhy postižení a věřím, že skloubit práci s nimi tak, aby vyhovovala všem, je velmi náročné. Mrzí mě, že ne všechny mateřské školy odpověděly na můj dotazník, avšak doufám, že i v těchto mateřských školách poskytují dětem dobrý základ alespoň tak, jako v MŠ zmíněných výše. Pevně věřím, že se obor speciální pedagogiky bude i nadále

vyvíjet tím správným směrem a bude narůstat počet kvalifikovaných pedagogů s empatickým a milým přístupem k dětem. A také, že se dostane více do povědomí veřejnosti a nebude toto téma mezi veřejností tak upozaděno.

Seznam použité literatury

- BOHÁČOVÁ, Jana; HULÍNOVÁ-MIHALCOVÁ, Ilona; JAREŠOVÁ, Karolína; JIRÁSEK, Aleš; KONVALINOVÁ, Kateřina et al. 2019. *Školní zralost a dítě s SVP: v praxi mateřské školy*. Školní zralost. Praha: Raabe. ISBN 978-80-7496-422-0.
- ČADILOVÁ, Věra a ŽAMPACHOVÁ, Zuzana. 2021. *Tvorba individuálních vzdělávacích plánů: pro žáky s poruchou autistického spektra*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88290-68-1.
- HÁJKOVÁ, Vanda a STRNADOVÁ, Iva. 2010. *Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3070-7.
- CHRÁSKA, Miroslav. 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Pedagogika (Grada). Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.
- JEŘÁBKOVÁ, Kateřina. 2013. *Školská integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3730-9.
- JUCOVIČOVÁ, Drahomíra. 2009. *Individuální vzdělávací plán pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami: se specifickými poruchami učení a chování, s mentálním postižením (v MŠ i ZŠ), se sociálním znevýhodněním, z cizojazyčného prostředí*. Praha: D + H. ISBN 978-80-87295-00-7.
- KENDÍKOVÁ, Jitka. 2017. *Školák se speciálními vzdělávacími potřebami*. Ilustroval Anna TROUSILOVÁ. Dobrá škola. Praha: Raabe. ISBN 978-80-7496-305-6.
- KENDÍKOVÁ, Jitka a VOSMIK, Miroslav. 2016. *Jak zvládnout problémy dětí se školou?: děti se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole - praktická příručka pro rodiče, učitele a další odborné pracovníky*. 2. vydání. [Praha]: Pasparta. ISBN 978-80-88163-36-7.
- KNOTOVÁ, Dana. 2014. *Školní poradenství*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4502-2.
- LECHTA, Viktor (ed.). 2010. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-679-7.
- MAŠTALÍŘ, Jaromír. 2021. *Kam dál?: ukončování školní docházky a plánování přechodu u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5953-0.

- MICHALÍK, Jan, BASLEROVÁ, Pavlína a FELCMANOVÁ, Lenka a kol. 2015. *Katalog podpůrných opatření, obecná část pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zdravotního nebo sociálního znevýhodnění*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4675-2
- MORÁVKOVÁ VEJROCHOVÁ, Monika. 2023. *Katalog podpůrných opatření: metodika aplikace podpůrných opatření v předškolním vzdělávání*. 2. vydání, 1. vydání ve Wolters Kluwer ČR. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-629-7.
- OPRAVILOVÁ, Eva. 2016. *Předškolní pedagogika*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5107-8.
- PIPEKOVÁ, Jarmila. 2010. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-198-0.
- SVOBODOVÁ, Eva a VÍTEČKOVÁ, Miluše. 2017. *Osobnost předškolního pedagoga: sebereflexe, sociální kompetence a jejich rozvíjení*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1243-0.
- ŠMELOVÁ, Eva a PRÁŠILOVÁ, Michaela. 2018. *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1302-4.
- VALENTA, Milan. 2013. *Psychopedie: [teoretické základy a metodika]*. 5., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Parta. ISBN 978-80-7320-187-6.
- VALENTA, Milan. 2014. *Přehled speciální pedagogiky: rámcové kompendium oboru*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0602-6.
- VALENTA, Milan. 2015. *Slovník speciální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0937-9.
- ZELINKOVÁ, Olga. 2011. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: [nástroje pro prevenci, nápravu a integraci]*. Vyd. 3. Pedagogická praxe (Portál). Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0044-4.

Internetové zdroje

- BARTNIKOWSKA, Urszula a Beata ANTOSZEWSKA. 2017. Children with Special Educational Needs (SEN) in the Polish Education System. *International Journal of Psycho-Educational Sciences* [online]. 6(3). Dostupné z: <https://files.eric.ed.gov/full-text/EJ1254636.pdf>. [cit. 2024-04-12].

- BASLEROVÁ, Pavlína. © 2015 – 2024. *Školní speciální pedagog*. Online. Katalog podpůrných opatření. Dostupné z: <http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/personalni-podminky/12-2-3-skolni-specialni-pedagog/>. [cit. 2024-03-23].
- FELCMANOVÁ, Lenka. *LEGISLATIVA V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ A ŽÁKŮ SE SVP Studijní opora - vzdělávací modul pro koordinátory inkluze*. Online. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně. [cit. 2024-03-06].
- *Charakteristika vzdělávání*. Online. Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené, Olomouc, Kosmonautů 4. Dostupné z: <https://www.sluch-ol.cz/materska-skola/nase-ms>. [cit. 2024-03-21].
- MELHUIŠH, Edward; BARNES, Jacqueline; GARDINER, Julian; SIRAJ, Iram; SAMMONS, Pamela et al. 2019. A Study of the Long-Term Influence of Early Childhood Education and Care on the Risk for Developing Special Educational Needs an. Online. *Exceptionality Education International Exceptionality*. roč. 26, č. 3, s. 22-41. ISSN 1918-5227. Dostupné z: <https://ojs.lib.uwo.ca/index.php/eei/article/view/9385/7540>. [cit. 2024-04-12].
- *Metodický pokyn k novele vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů*. Online. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicky-pokyn-k-novele-vyhlasky-c-27-2016-sb-o-vzdelavani>. [cit. 2024-03-06].
- *Metodika pro práci s dětmi s SVP v předškolním vzdělávání*. 2019. Online. Dr. Josef Raabe. ISBN 978-80-7496-399-5. Dostupné z: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/a63fb256-a323-4f9e-9e59-2f261c390901/CZ_WELCOME_Metodika-pro-praci-s-detmi-SVP.pdf. [cit. 2024-03-12].
- MORÁVKOVÁ, Monika. 2020. *Katalog podpůrných opatření Metodika aplikace podpůrných opatření v předškolním vzdělávání*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého. Dostupné z: <https://databaze.opvvv.msmt.cz/vystup/735>. [cit. 2024-03-07].
- *Pedagogicko-psychologické poradenství v resortu školství*. © 2011 – 2022. Online. Národní ústav pro vzdělávání. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi.html>. [cit. 2024-03-24].
- SLOWÍK, Josef. 2012. *Speciální pedagogika: Integrace a inkluze*. Online. Metodický portál RVP.CZ. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/S/16169/SPECIALNI-PE-DAGOGIKA-INTEGRACE-A-INKLUZE.html>. [cit. 2024-03-09].

- *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 2021. Online. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/opatreni-ministra-zmena-rvppv-2021>. [cit. 2024-03-21].
- REIS, Helena; SILVA, Alexandra; SIMÕES, Bruna; MOREIRA, Joana; DIAS, Patrícia et al. 2022. *Preschool Children's Attitudes Towards Their Peers with Special Needs*. Online. *INTERNATIONAL JOURNAL OF DISABILITY, DEVELOPMENT AND EDUCATION*. roč. 69, č. 6, s. 1963-1973. Dostupné z: <https://eds.p.ebsco-host.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=23&sid=b1e97462-b7c8-4212-9039-28151b8a43fe%40redis>. [cit. 2024-04-12].
- ZAPLETALOVÁ, Jana. *Školní poradenská pracoviště (ŠPP)*. Online. Národní ústav pro vzdělávání. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/skolni-poradenska-pracoviste.html>. [cit. 2024-03-23].
- *Zřízení místa asistenta pedagoga ve škole*. Online. Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů. Dostupné z: <https://www.asistentpedagoga.cz/asistent-pedagoga/zakony-vyhlasky/zrizeni-mista-asistenta-pedagoga-ve-skole>. [cit. 2024-03-06].

Legislativa

- *Vyhláška č. 14/2005 Sb. Vyhláška o předškolním vzdělávání* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-14>. [cit. 2024-03-17].
- *Vyhláška č. 248/2019 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-248>. [cit. 2024-03-09].
- *Vyhláška č. 27/2016 Sb. Zákon o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>. [cit. 2024-03-09].
- *Vyhláška č. 72/2005 Sb. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>. [cit. 2024-03-09].
- *Zákon č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>. [cit. 2024-03-09].

Seznam zkratek

AP – Asistent pedagoga

IVP – Individuální vzdělávací plán

MŠ – Mateřská škola

PIPP – Plán pedagogické podpory

PO – Podpůrná opatření

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

SPC – Speciálněpedagogické centrum

SVP – Speciální vzdělávací potřeby

ŠPP – Školní poradenské pracoviště

ŠPZ – Školské poradenské zařízení

ŠVP – Školní vzdělávací program

RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Mapa procesu aplikace podpůrných opatření v MŠ

Obrázek č. 2 Základní možné přístupy ke vzdělávání dětí

Seznam grafů

Graf 1 – Zaměstnanci

Graf 2 – Odborná kvalifikace zaměstnanců

Graf 3 – Počet tříd v MŠ

Graf 4 – Věk dětí ve třídách

Graf 5 – Počet dětí ve třídách

Graf 6 – Druhy postižení v MŠ

Graf 7 – Poradenské služby v MŠ

Graf 8 – Spolupráce s poradenskými službami

Graf 9 – Terapie v MŠ

Graf 10 – Druhy terapií v MŠ

Graf 11 – Spolupráce s rodiči

Graf 12 – Obtíže při práci

Graf 13 – Konkrétní obtíže při práci

Graf 14 – Spolupráce s organizacemi

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník pro mateřské školy

Příloha č. 1 Dotazník pro mateřské školy

Jsem studentkou Pedagogické fakulty Univerzity Palackého Olomouc oboru Speciální pedagogika poradenství. Téma mé bakalářské práce je Zmapování mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami v Olomouckém kraji včetně jejich poradenských služeb. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění několika málo otázek k mé práci. Budu velmi ráda, když mi na mé otázky odpovíte. Vyplnění tohoto dotazníku bude sloužit pouze k mé diplomové práci.

Předem Vám děkuji za vyplnění dotazníku a přeji Vám pevné zdraví.

Bc. Lenka Němečková

1. Název Vaší mateřské školy.

2. Kolik má Vaše mateřská škola celkem zaměstnanců (Prosím i o pracovní pozice)?

3. Jakou mají Vaši zaměstnanci odbornou kvalifikaci (pedagog, speciální pedagog, kurz asistenta ped., atd.)?

4. Kolik má Vaše mateřská škola oddělení, jaké je věkové složení dětí ve třídě, kolik je ve třídě dětí?

5. Děti s jakými druhy postižení máte v mateřské škole?

6. Jsou součástí Vaší Mateřské školy poradenské služby? Jaké? (SPC, PPP, ŠPP – psycholog, speciální pedagog atd.)

7. S jakými poradenskými službami spolupracujete?

8. Zprostředkováváte dětem nějaké terapie? (např.: zooterapie, ergoterapie, fyzioterapie)

9. Jak spolupracujete s rodiči dětí? (komunikace, předávání informací, získávání informací)

10. Vnímáte nějaké obtíže, které Vás limitují při práci? (komunikace s rodiči, vzdělání, pracovní podmínky, materiální podmínky, počty dětí, různé druhy postižení ve třídě atp.)

11. Spolupracujete s nějakými organizacemi?